Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

КIиранди
5
АПРЕЛЬ
№ 28 (2240)
1959 шу
Мах 20 кап.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Нохч-ГIалгIай юрта боахама къахьегамхой! Шоай берригa а низ тIабахийта бIаьстанара балхаш чакхдаха аьнна тIаийца социалистически декхараш ЦхьоалагIча Мая сийна ханал хьалха толамца кхоачашдарна!

Сихде кхашкара бIаьстен балхаш

БIаьсти яьннай. Лоама районашкара дIаийккхача массанахьа а араяьннай вай республике готаш, дIаюьш латт хьалха юв культураш.

Укх шерара бIаьсти семилеткан хьалхара бIаьсти я. Цунга шоаш кийчлуш доккхий социалистически декхараш тIаийцад Нохч-ГIалгIай республикерча къахьегамхоша. ССЮИ XXI съезда исторически решенеша дегаш уроттадьча колхозникаша, совхозий болхлоша, юртбоахама специалисташа дош деннад укх шера дахьоина ялат, гидуаргаш, коартолаш, бахьца даараш соахкарчул дукхагIа дала а дебаш латтача хьайбашта маьшша доакъар Iалашде а. 172 эзар гектара тIа тайп-тайпара культураш дIае лаьрхIад укх бIаьсти. Къаьстта теркам тIабахийта лерхI юртбоахама къахьегамхоша вай республикан хьалашка эггара дикагIа хьувкъаши дукхагIа пайда луши йолча культуранна — хьажкIашта. Из культура дIаюргья 85 эзар гектара тIа, хIаьта юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 38 центнер фуальяхача хьажкIийн 350—400 центнер хьажкIаш а йоахкаш долча мошача гIадамийн а йоаккхаргья. Кхы а доккхагIа декхараш тIаийцад лоамашта юхе теIачеи хий декхачеи моттигашка ядача районашка бахача къахьегамхоша. Цар дош деннад хIара гектара тIара 50—60 центнер фуальяхача хьажкIийн 700—800 центнер гIадам а тIехь мошача хьажкIийн яккха. Из доккха а сийлен а декхар да.

Из декхар кхоачашдарна де деза балхаш ду ха хIанз хьатIакхаьчай. Республикера дуккха колхозаши совхозаши бIаьстен балхаш шерра дола а дaь, шоаш тIаийдаь декхараш чакхдахарна эша гIулакхаш деш йоахк. Гумсен, Наурски, Надтеречни, Шаьлан, иштта кхыча районашкара колхозаши совхозаши бIаьстен хьалха дIаюв культураш хьогге а дIайийна а яьнна хIанз хьажкIаш дIае лаьтташ кийчдеш йоахк. БIаьсти юв культураш дIае шоашта мел эш лаьтташ аьха селхан яьннай Гумсера совхозаш, йоалаш латт Надтеречни, Наурски районаш.

Ала дезаш да дукхагIа болча механизатораша шоай берригa болх техниках бокъонца пайда а эцаш, агротехникан правилаша маяххара чакхбоаьккхаш хилар. Доккхий къахьегама толамаш доах укх дешошка Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза механизатораша. Цу колхозерча трактористаша Чечелеви Банченкоси нормах 60 гектара тIа мара баккха ца боагIача хIара сменах 90 гектара тIа макха боаккх. Иштта дика къахьегаш боахк Наурски районерча Ленина цIерахча колхоза № 3 йолча бригадан механизатораш а. Зяба 1200 гектара тIа ханнахьа макха бьаьккхар трактористаша. Цу балха тIа кертагIеванна къахьегаш ва балха нормаш хIара сменах тIехкхоачашъеш вола Серген Брагин. Заданех 92 гектар йолча дийнахь 120 гектара тIа макха боаккхацо. ХIара денна бIаь гектара тIа макхаш доах Диков Михаила.

Цу дикагIа болча механизатораша санна къахьегаш хила беза кхашка балхаш деш боахка берригa механизатораши, колхозникаши, совхозий берригa болхлойи. Колхозашкарчеи совхозашкарчеи техниках мабоагIара пайда эцарца мара торо кургьяц бIаьстен дерригa балхаш агротехнико маяххара дикагIа йолча хана чакхдаха. ХIара трактор, трактора тIехьара нух, сеялка, кхыйола бIаьстен балха эшаш йола машинаш лорае еза, трактораштa маьшша доагам лоаттаде деза, бIарччача дийнахьа болх байта беза. Цхьабакъда из гIулакх массанахьа долаш дац. Цхьацца йолча колхозашкеи совхозашкеи дукха трактораш я балхаш ца деш сеца латташ. МагIалбика районерча «Ингушски» яхача совхозе болх беш хила езача 58 трактора 19 цхьаяраш оха а цхьаяраш тIаховша трактористаш боацаш а латт.

Болх ца беш дикка трактораш я Наьсарен районерча «Октябра 40 шу» яхача совхоза а. Цу шинна а совхозе кIезига я шоай сменах нормаш кхоачашъеш трактораш. «Октябра 40 шу» яхача совхозе «ДГ-54» яха 42 трактор я, хIаьта бIаьстен балхаш доладеннача хьалхарча шиъ дийнахь цу совхозе дерригa аьха лаьтта 431 гектар мара дац.

Уж доацаш кхы а да цхьацца йолча колхозашкеи совхозашкеи бIаьстен балхаш доладенначул тIехьагIа гучадийнна кхоачамбоацараш. КIезига яц лаьтта тIеха а йовкъаш иоахкиташ а оахаш моттигаш. ХIанз а фуальяьха, зIамига фуйгаш дIакъоастадаь, кийчъяьяц дIаеза хьажкIаш. КIезига диллад кхашка кхо, аха деза лаьттaш соахкарча хьажкIий чIегIаш дIаяьха а кхы де дезар даь а кийчдаьдац. Тоъал колхозаши совхозаши я хIанз а дIаде цхьацца йолча культурай фу доацаш.

Балха ха хьежаш яц. БIаьстен балхаш деллашехьа а дIадаха деза уж дерригa кхоачамбоацараш. Еррига трактораш болх бе йолаялийта а еза, хIара тракторах бокъонца пайда эца а беза. Ялатин хьувкъама лард йоллаш латтача хана балха юкъе иоацаш техника лелаяр доккха зуламлархIа мегаргдолаш хIама да. Дудухьа еррига техника бIаьстен балхаш деш хила еза. Чехка Iалашде деза эшаш дола фу, дIаювргйола хьажкIаш фуальяьха кийчъе еза. Из долла гIулакх тIехьа а ца доахаш, хIанзе а де деза, хIана аьлча балха ха тилла гаьна яц.

Дикка уйла тIаяхийта еза хьажкIаш дIаювргйола лаьттaш кийчдарна. Махулла сиха, агротехнико яххача тайпара кIоарга а йовкъаш ца иоахкиташ а лаьтта аьхача, ханнахьа макхаш а даьха тIоадал чусоцайича дIадийна ялат дикагIа хIувкъаргда. Сихде деза кхо а кхы тайпа удобренеш а ехка лаьтта тоадеша.

Цхьацца йолча колхозийи совхозийи кулгалхой квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаера гIулакха юхагIерташ ба. ТоъаргьяцарГте цу хьисапе алхха ялата юв хьажкIаш дIайийча, йоах царех цхьабараша. Из цIаккха а дага доха мегаргдолаш а дац. Семилеткан хьалхарча бIаьстен дIадув дерригa ялат агротехнико дикагIа лоархIача прогрессивни методаца дIаде деза. Цу тайпара хьажкIаши гидуаргаши дIае йиш иолаш долча деррига лаьтта е еза уж культураш квадратно-гнездовой хьисапе. Цу гIулакха наха хьокхам а луш хьалха латта декхарийла я хьажкIаш лелаю механизированни звенош. БIаьстен кхашкара балхаш ханнахьа чакхдахара чIоагIа лоархIам болаш гIулакх да бокъонца уйла а еш балха план оттаяри, хIара культура агротехнико маяххара дIаерна а цунна доагIа гIулакх дарна а де деза гIулакхаш белгалдахари.

Механизатораши дуккха кхыбола болхлойи юрташта гаьнна кхашка балхаш деш боахк. Цу тайпара балха боахкача наха чуIе моттиг, ханнахьа дIайха даа хIама, балхара мукъа волча хана культурно салаIа а Iоха а моттиг, деша газеташ, журналаш, книжкаш, ловзо шашкаш, шахматаш, иштта кхы гIулакхаш а эш. Колхозий правленешкара, совхозий директорашкара уж гIулакхаш дIадеха бокъо я балха боахкача болхлой, хIаьта колхозийи совхозийи хьалхе лелаераш цу долачa хIаманца болхлой Iалашбе декхарийла а ба. Партийни организацеш даим цу гIулакхага бIаргкхоабаш хила еза, юртара библиотекаши клубаши цу балха юкъе оза а еза.

Семилеткан хьалхарча бIаьстен балхаш ханнахьа толамца чакхдахар, укх шерара ялат дика хьувкъадар — из да юртбоахама къахьегамхой керттера декхар. Партийни советски органаша, юртбоахама профсоюзни оранизацеша царна балха кхоачам а культурни салаIарна эша гIулакхаш а Iалашде деза.

Планал совгIа 267 эзар сома продукци

Грозненерча № 2 йолча барзкъаш тегача фабрикан коллективо ханал хьалха 28-ча марта кхоачашъяьй хьалхарча кварталах йола кийча продукци арахецара план, хIаьта планал совгIа 267 эзар сома продукци а еннай.

Уж балха толамаш даха болхлой вIаштIехьадаьлар шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхетадеш уж хилара, вахI шерара план ханал хьалха кхоачашъярна хьинаре а бакъахьарча оагIорахьара а цар къахьегарца.

113 процент кхоачашйир план нов. Гришкова керте латтача пла[illegible] еча 4-ча бригадерча болхлоша.

Иштта дика къахьийгар нов. Григорьева керте латтача 5-чей нов. Ясинская керте латтача 6-чуи бригадашкарча болхлоша.

Укх тIехьарча хана 4 тайпара зипеи 3 тайпара даьреи кердача моделех хIамаш тега йолаяьй фабрике.

Белгалбаха безаш ба хьинаре къахьегаш бола 5-ча бригадера болхлой Г. Маркарьянц, К. Рыбчак, Е. Ревина, 6-ча бригадера Антипова, Подковырова, Сугаипова, иштта кхыбараш. ХIара сменах йола нормаш 2-зза а кхы тIех а кхоачашъю цар.

Т. ФЕДОРОВ.

Декхараш тIехкхоачаш а дулургда де а деза!

Деза новкъостий!

Тхо, дешархой производственни бригадай шоллагIча республикански слете дакъалацархой, вIашагIкхийттад 1958 шера баьча балха итогаш ювца а дIахо йодача ханна йола планаш белгалъе а.

1959 шера оаха тIахьех берригa школьникаш дешари пайдане къахьегами цхьана тар а деш, ер декхараш кхоачашдара:

1. Колхозашка, совхозашка, промышленни предприятешка балхаш дергдолаш хIара школе ученически бригадаш вIашагIйохка.

2. Лоамашта юхе ядача районашкеи хиш деххача лаьтташкеи гектара тIара 50—60 центнерал кIезигагIа йоацаш хьажкIаш хьувкъае, хIаьта моша хьажкIаш а тIехьа доакъар—800 центнер даккха. Республикан вокх районашка гектара тIара фуальяьха 30—35 центнери моша хьажкIаш а тIехьа доакъар 400—600 центнери даккха.

ЧIоагIа теркам тIабахийтанза баргбац баьца даараш кхедараи комсий бешамаш дIайогIараи, гектара тIара 100 центнерга кхаччалца коартолаши, дешархой бригадаша леладе хьайицача лаьттан хIара гектара тIара 300—400 центнер кабуци, 200—250 центнерал кIезигагIа йоацаш помидораши йоахаргйола гIулакх де деза, гектара тIара 80—100 центнер яргйолаш комсаш хьузкъае еза.

3. Бригадашка къонача животноводий звеньяш вIашагIйохка. 1959 шу чакхдоаллаш 20 эзарнел кIезигагIа йоацаш кроликаш, 5000 Iасилг, 50 эзар боабашк, ужжал котама кIоригаш хьалкхее.

4. Республикан колхозийи совхозийи кхашка комсомольско-кагирхой лагераша беча балхаца городерча берригача школьникашка дакъа лацийта.

5. Юрташкарча хIара школе тIишлош ю звенош вIашагIйохка, хIаьта городашкарча школашка - детдомашта, детсадашта, школаш чуйолча цIенешта, школашца йоацача берий учрежденешта ремонт ергйола строительно-монтажни бригадаш вIашагIйохка.

6. Наурски районерча Калиновски юкъерча школан а Гудермесски районерча школай а дешархоша дIадоладаь тIулакх кара а ийца, республикерча машиннаькъашта а автомобилий наькъашта а улувгIолла гаьнаш дIайотIа а, хьалкхее а, лорае а. ДIа а егIа 50 эзар га хьалкхее.

Оаха тIахьех шо, деза доттагIай, бригадашка сакъердаме, культурни салоIам вIашагIболлара, газеташи журналаши дешара, художественни самодеятельность дегIайоалаяра, дай мехка гIолла походаш яра, болхлойи колхозникаши болча аха агитбригадаш вIашагIйохкара.

Дешача а къахьегача а доккхий толамаш доахаргда вай. Коммунистически къахьегама бригадашта эшшаш йола дика кадраш кийчъергья вай!

Дешархой производственни бригадай шоллагIча республикански слете массава раьза а волаш тIаийца, республикерча берригача школьникашка даьча кхайкарал тIара.

1-ча Мая сийна

Укх шерара 1-ча квартала план ханал хьалха кхоачашъяьй Грозненерча химически завода коллективо.

Шоаш даьхача балха толамех кхоачам хеташ бац химикаш. Дерригача дунен тIарча къахьегамхой дезача денна — 1-ча Мая сийна керда социалистически декхараш тIаийцад цар завода цехашка яьча собранешка. Апрель бетта валови продукци арахецара план 109 процент кхоачашъе, къахьегама оэсарле планах йолчул 0,8 процент лакхъе, бедал, материалаш кхоярца укх бетта арахецача фенола ший мах 12 проценти спирта ший мах 16 проценти лохбе лаьрхIад завода болхлоша.

Шеко яц коммунистически къахьегама цIи яккхарна къовсам лоаттабеча завода коллективо уж декхараш сийленца кхоачаш а даь дезача денна — 1-ча Майна накъагIорхилараx.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Iайха дош деннадале — кхоачашде из!

1959 шера март бетта совнархоза чуйоагIача мехкдаьтта доаккхачеи бурув деттачеи предприятей болх

Предприятей цIераш	план кхоачашъяра проценташ
МЕХКДАЬТТА ДАККХАР	
Правобережни мехкдаьттан управлени (начальник нов. Мурашко)	109,9
«Октябрьнефть» (начальник нов. Жолобов)	108,8
Гудермесски мехкдаьттан управлени (начальник нов. Грачев)	104,2
«Горскнефть» (начальник нов. Литвинов)	102,9
«Малгобекнефть» (начальник нов. Плиев)	101,7
«Старогрознефть» (начальник нов. Ивинский)	100,9
«Сунжанефть» (начальник нов. Терентьев)	95,2
БУРУВ ТОХАР	
«Октябрьнефта» бурув детта цех (цеха нач. нов. Габаев)	201,8
Карабулакера бурув детта контора (директор нов. Кох)	159,5
«Старогрознефта» бурув детта контора (директор нов. Назаров)	149,5
«Малгобекнефта бурув детта контора (директор нов. Левин)	126,9
Гудермесера бурув детта цех (начальник нов. Гераськин)	75,6
«Грознефтеразведкан» трест (управляющи нов. Гайдарь)	64,9
Ачалкхера бурув детта контора (директор нов. Сафонов)	24,2
Мехкдаьтта доахачеи газовойн промышленноста ерригача управлене гIолла	
мехкдаьтта даккхар	100,1
газ яккхар	120,0
бурув тохар	108,3

* * *

Семилеткан хьалхарча шера гIанийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдар духьа шерра ях яьржай республикерча мехкдаьтта доахачеи газовойн промышленноста предприятешка. «Сунжанефть» яхачунгара дIамелъийкхача мехкдаьттан управленеша толаме кхоачашъяьй март беттарен хьалхарча кварталеи планаш. Хьалхарча моттиге латт Правобережненски нефтяникий коллектив. Дикка тоабаьб шоай болх «Октябрьнефта» болхлошеи специалисташеи, январь бетта юкъах дисар кхоачаш а даь, шоллагIа моттиг яьккхай цар.

Массехк скважина буровикаша бурув теха а яьккха эксплуатаце дIа да ялар бахьан долаш, пачхахьалкхен декхар тIадисар «Сунжанефта» промысловикашта. ТIеххьара хана дика болх бе болабеннаб газовикаш. Бетта йола план кхоачашъяьчул тIехьагIа 2.860 эзар кубометр газ яьккхар цар март бетта.

Доккхий хувцамаш хиннад бурув деттача а. Байнача бетта бурув тохара план тIехкхоачашъяьй. Дика къахьийгад «Октябрьнефта», Карабулакски, Старогрозненски, МагIалбикерча бурув деттача контораи буровикаша. Цхьабакъда, бурув детта кхо организаци: Гудермесскин, «Грознефтеразведкан» трестеи, Ачалкхерен контораш чIоагIа тIехьайисай. Цу предприятей кулгалхой чIоагIа тохабала беза керда буровойш хьалъярна а вIашагIйохкарна а, скважинаш чура лертIа доаца гIулакхаш сихха дIадахарна а, дерригача балхий план кхоачашъярна а.

ТIаийца декхараш кхоачашдарна хIанз ерригa торонаш йолаш я. ХьатIадоагIача дезача цхьоалагIча майна апрель беттан бие беттан йола планаш тIехкхоачаш а яь, накъаяха еза хIара предприятен коллектив.

Грозненски горпромкомбинате

Семилеткан хьалхарча шера план 15-ча декабре кхоачашъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь дика балха толамаш доах Грозненски горпромкомбината болхлоша. Хьалхарча квартала план 113 процент кхоачашъяьй цар. Планал совгIа 724 эзар сома продукци еннай.

Квартала план тIехкхоачашъяьй массайолча дохка барзкъаш тегача цехаша. Царна юкъе дикагIа хьокхамаш долаш я квартала план 157 процент кхоачашъяь нов. Исаевс кулгаду балха дувхаду барзкъаш тега № 2 йола цех. Дика къахьег нов. Битиевс кулгалдеча берий барзкъаш тегача № 3 йолча цеха болхлоша а. Цар 125 процент кхоачашъяьй план.

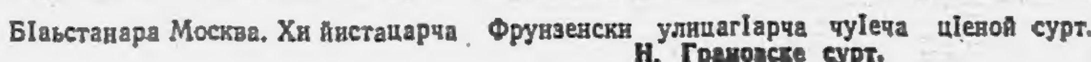
Хьалха санна массарел лакхагIа хьокхамаш да коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккхарна тIехьа къовсам лоаттабеча бригадай. Массаза а 170—180 процентал кIезигагIа йоацаш балха заданеш кхоачашъю цар нн. Гасанбековаси Карпенкоси кулгадеча бригадаша. 160 процентал лохехьа план кхоачашъяьяц комсомольски организацен секретарь нов. Говрилова керте латтача комсомольско-кагирхой бригадо.

Квартальни план тIехкхоачашъяьй горпромкомбината ательеша а мастерскеша а.

Барзкъаш тегача Мальсаговас, Кузмичевас, Садыковас, Антоньяна, Окропиридзес, Башировас, Хаматхановас, Магомадовас иштта кхыбараша а денна 200 процент а кхы тIех а кхоачашъю балха нормаш.

ХIанз майна хьалхарча социалистически яхье а яьнна керда толамаш доахаш я горпромкомбината коллектив.

В. ШАХГИРЕЕВ,
Грозненски горпромкомбината планови группан начальник.



БIаьстанара Москва. Хи йистецарча Фрунзенски улицагIарча чуIеча цIеной сурт. Н. Грановски сурт. ТАСС фотохроника

Республикан кхашка

Хьалхара ди

«Назрановски» совхоза СурхотIарча отделенен кхашка дIаьхача Iан лаьтта сатем бохабаьб трактораша. Укхаза болх беш я нов. Эсмурзиевс кулгалду тракторни бригада. Партен XXI-ча съезда решенеша дегаш айдаьча механизатораша дош деннад кхашкара бIаьстен балхаш йиллача ханал хьалха йистедаха, аьнна.

Дика кийчъяьй техника, хIара трактористо социалистически декхараш тIаийцад.

— Тха бригадан механизатораша цхьа барт болаш дош деннад, — йоах бригадира Эсмурзиевс, — шоаш тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашде а доагами машинашта хьекха даьттеи кходе а.

Цар дош дохаргдоацилга хьахьокх готай хьалхарча дено. Бригадо 120 процент норма кхоачашъеш лаьтта аьхад.

Механизатораш Iалашбарна дика кийчо яьй отделенен кулгалхоша. Ханнахьа тоаьча полевой стане хоза красни уголок я. СалоIача хана керда газет, журнал деша а, шахматех, шашкех, доминох ловза а йиш я цига механизаторий.

Г. АУШЕВ.

Балхаш сихденнад

Ачхой - Мартановски районера «Ермоловски» совхоз кеии люцерези дIайийна яьннай. ДIадийнад цхьадола баьца даараш а. Цхьан дийнахь ах дийнахь 561 гектара тIа макха бaьккха а яьнна берригa низ бIаьсти дIадувча ялата лаьтта аха тIаберзабаьб совхозо. Аха дезача 741 гектар лаьттах 590 гектар аьха баьннаб механизатораш.

ХIанз хьажкIаш дIае кийчлуш я совхоз. ДIаде фу а квадратно - гнездовой хьисапе из дIадургдола сеялкаш а кийчъяьй. Сихбенна кхашка кхо дуллаш ба болхлой. ЧIоагIа хьинар долаш къахьег Лысенкои Величкои механизированни звенос. Шоаш хьажкIаш лелаергйолча кхай тIа кхо дуллаш хIара денна 150 процент задани кхоачашъю цар.

А. ЧЕРВОДАРОВ,
«Ермоловски» совхоза керттера агроном.

Сухал бе беза

Республикан кхыча районашка санна тIабийрзза кхашкара балхаш деш ба Ачхой-Мартановски районера къахьегамхой. Ший ханнахьа а агротехнико яххача тайпара а 200 гектара тIа кен дIабийна а 600 гектара тIа макха бaьккха а яьннай район. Кхашка дIадихьад 7200 тонн кхо. Бакъда, планах дилла дезар-м 10.000 тонн дар. ХIанз сихбенна кхашка кхо дуллаш ба болхлой. 600 гектар гидуаргаш дIае еза районо укх бIаьсти. Фу а техника а кийча я, бакъда из болх хIанз а дIаболабаьбац.

БIаьсти дIадувча ялата лаьтта ахара дикагIа хьокхамаш долаш я «Лермонтовски» совхоз. Укхаза планах аха дезача 1675 гектарах 3-ча апреле кхачалехьа 1300 гектар аьха даьннад. Дика къахьег 1-ча отделенерча Умаров Махьмада кулгалдеча тракторни бригадерча механизатораша.

Бакъда, гIулакх вотIа латт «Самашкински» совхозе. Цига планах аха дезача 1943 гектар лаьттах аьхар 930 гектар мара дац. Совхоза кулгалхой декхарийла ба шоаш тувлаялийта готай ха юхаеккхарна берригa низ оарцагIбаккха а лоацца ча хана лаьтта аьха даккха а.

В. ГАЙВОРОНСКИЙ,
Ачхой-Мартановски райсельхозинспекцен начальник.

Шура, даьтта дукхагIа хилийтарна

Первомайски районерча Ленина цIерахча колхозе укх семилеткан хьалхарча шера къаьстта ший тайпара хьинаре къахьег.

Квартальни планах 80 центнер яла езача 175 центнер шура дIаеннай колхозо пачхахьалкхенна. 20 центнер дулх дала езача, 59 центнер дIаденнад. Дика ка яьннай!

Колхоза МТФ-е доярка Чаниева Лида балха ена дукха ха яц. Укхаза болх беча дояркашта юкъе къонагIа болчарех я из. Дале а, колхозе скиддолаш я. Март бетта планах 767 литр йоагIача цо 1034 литр шура яьккхай ше Iунал деча доахангара.

Доахан цIена леладу, хан-ханнахьа рационаца доагIача тайпара доакъар дул, шим кулг хьекхаш къаьд бу. Цудухьа цун балха овсарле лакха я.

Доярка болх дега чIоагIа безаш, ше деш дола Iунал лаьрхIа деш я социалистически декхар кхоачашдарна берригa низи, хьинари, уйлеи тIаяхийта къахьегаш йола Базгиева Хьава, март бетта план тIехкхоачашъяьй цо.

Къаьстта ала деза, Iаьсашта Iунал деча къахьегамхоех. Оздоева шинна Сахирата Iуналду Iаьсий цIенача моттигашка латт, дерста, могаш да.

О. БУЗУРТАНОВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а 1959 ШЕРА I КВАРТАЛЕ ПАЧЧАХЬАЛКХЕННА ДУЛХИ, ШУРЕИ, ФУАШИ ДIАДАЛАРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ 1959 ШЕРА 1-ча АПРЕЛАГА КХОАЧАШДАРАХ ЙОЛА

СВОДКА

(проценташ)

	Дулх		Шура		Фуаш	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Веденски	300	180	234	120	125	—
Саясановски	257	240	136	64	250	170
Курчалоевски	248	185	207	213	117	121
Назрановски	240	69	139	148	92	82
Ножай-Юртовски	223	100	466	217	330	200
Первомайски	197	280	210	245	70	80
Советски	160	210	118	128	60	—
Надтеречни	141	78	99	100	95	51
Шелковски	137	107	140	145	73	50
Гудермесски	114	100	115	112	64	56
г. МагIалбик	109	86	111	115	48	41
Грозненски	109	96	100	100	79	78
г. Грозный	109	104	99	99	—	—
Каргалински	108	103	149	155	73	53
Сунженски	108	106	106	107	53	54
Наурски	100	83	113	112	57	43
Ачхой-Мартановски	97	66	100	103	70	36
Шалински	64	45	90	91	38	26
Урус-Мартановски	42	36	94	95	92	91

Ерригача республике гIолла 1959 шера 1-ча апрелага пачхахьалкхен плана тIа а тIаийцача декхараш тIа а лийрхIачул дуккха а дукхагIа дулхи шуреи дехкад пачхахьалкхенга. 1958 шера хьалхарча кварталаца нийсдича пачхахьалкхенга дулх 345 тонн е 24 процент, шура 1820 тонн е 25 процент дукхагIа ехкай.

Пачхахьалкхенга дулхи шуреи дохкара социалистически декхараш Урус-Мартановскии Шалинскии районашкара дIаийккхача республикан ерригача районаша кхоачашдаьд.

1959 шера хьалхарча квартала итогаша хьахьокх фуаш гулдара а пачхахьалкхенга дохкара а республикан дуккха колхозаши совхозаши тIехьайиса хилар, хIаьта Шалинскии Урус-Мартановскии районаша пачхахьалкхенга дулхи, шуреи, фуаши дохка аьнна шоаш тIаийца декхараш кхоачашдаьдац.

ВЛКСМ мугIараш дегIадоаладарна дукхагIа теркам бе

«Комсомоле дIаэцар дех аз». Иштта дог тIара яздаьча дешашца йолалу первични организацешка тела итташ а бIаьш а йола заявленеш. Уж язъю производственни предприятей кагирхоша, студенташа, школайн технически училищейн дешархоша, гIулакхерча наха. Барт тайна болча комсомола дезала юкъе баха лаар безам болга хьахойташ цар дош лу кхы а дикагIа къахьега, кIаьд ца луш шоай кхетам лакхбе, шоай дерригa низаш, къона хьинар коммунизм хьалъяра дIадала.

Хьалха латтача хIара кагирхочо шийна чIоагIа сий долаш лерхI пхиъ орден лелаеча Ленински комсомола — Коммунистически партен тешшамерча гIончан байракха кIал оттилга.

Комсомола мугIараш дегIадара дешаш дувца йиш яц комсомольски организацей берригача балхаца ца дувзаш.

Кагирхоша комсомола лоархIам бу цун гIулакхашка, шоаш болх бечара, дешачара комсомольски организацен гIулакхашка хьежжа. ХIаьта комсомольски организаци кагирхошта юкъе сий долаш, цар хьашташ довзаш хуле, кагирхой шоаш гIерт комсомоле баха. Локомотивни депон, «Кавэлектромонтажа» Грозненски СМУ, вагонни депон, иштта кхыча организацешка дика лелабу кагирхошта юкъера политически болх, цу организацей комитеташта кагирхой хьашташ довз, комсомольцаш каст-каста дикача гIулакхий инициатораш хул, шоашта тIехьа кагирхой боах.

Цудухьа тамаш яц цу организацей мугIараш дикагIа бола кагирхой комсомоле а ухаш шерлуш латтар. ХIаьта болх сакъердаме боацаш, кагирхой хьашташ кхоачаш ца деш, комсомольцашта юкъе харцахьа лелараш болча организацешка кIезига ух кагирхой комсомоле. Уж тайпа организацеш я водоканалтрест, промкомбинат, электросеть, химзавод.

ВЛКСМ мугIараш дегIадахкара гIулакх нийса чакхдаккхара комсомольски организацеша шоай болх сакъердаме кагирхой хьашташ кхоачашдеш лелабе беза, цу гIулакха лаьрхIа кагирхой сайренаш, доттагIлен сайренаш, дешархой конференцеш вIашагIъехка еза, вIашагIцехка деза кагирхой къаьнагIа болча коммунисташца, революцен ветеранашца, коммунистически къахьегама бригадан членашца вIашагIкхетилга.

Комсомоле дIаэца ди кагирхочоа цIаьххьа а дицлургдоаца ди да. Шийна новкъосташа цу дийнахьа шийх дийца дикадар а во дар а дицлац комсомоле водачоа. Цудухьа технически гIулакх а ца лоархIаш чIоагIа лоархIам беш леладе деза кагирхой комсомоле хьанийбара гIулакх, комсомоле баха хьачуенна заявленеш шийн ханнахьа къоастае еза.

Моттигаш нийслу цхьа тройка я аьнна бахьан а оттадийя школьникаш комсомоле хьа ца эцаш. Цхьайолча хана комсомоле хьа ца эцаш бутт къона болхлой балха боарам 100 процент мара кхсачашбац аьле, хIаьта из оттадеш цу болхлочо балха боарам 100 процент мара кхоачаш ца белга фу бахьан долаш да къоастадац. Из тайпа тIулакхаш харцахьа да. Нийса дац цхьайолча организацешка комсомоле хьаэцачунга бIарчча политически экзамен хеттилга а. Комсомол кагирхой кхетамца хьалкхебу организаци я. Шоай политически кхетам лакхбе, марксистски-ленински теори Iомае ух кагирхой комсомоле.

Цхьаболча активисташта а комитетий секретарашта а хет, нагахьа санна зIамига саг е йоI комсомоле дIаэца со аьнна заявлени а яхьаш шоаш хьа ца боагIе цар комсомоле бахка безам бац, аьнна. Из а харц уйла я. Кагирхой комсомола юкъе озаш хIара денна кхетама болх челабе беза хIара комсомоле хьаэцача кагирхочунца.

Боккха лоархIам болаш я комсомольски собрани. Цудухьа комсомоле хьаэцара дош къоастаду собранеш комсомоле боаца кагирхой а юкъе а болаш йича бакъахьа я. Цу собранешка комсомоле воацачун а бокъо я комсомоле водачоа характеристика яла, хIаьта комсомоле боацачарна дика хиэхам а лу цу собранеша.

Моттигаш нийслу комсомоле хьа ма ийцаелехь а саг тецлуш. Комсомоле керда хьанийцачарца къаьстта теркам тIабохийташ болх бе беза, царна массаза а хIехам тела беза, цар дага дар, цар безам бар фу да ха доза комсомольски организацешта.

ВЛКСМ мугIараш шердар, кагирхой коммунистически уйланца хьалкхебар, уж вай мехка коммунистически общество хьалъеча шоаш ца кхобеш къахьоаш хилар Iалащделга комсомольски организацей керттера декхар да.

В. ИВАНОВ,
ВЛКСМ Орджоникидзевски райкома секретарь.

ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомаю

«Ингушски» совхозе тIехьарча хана шийн хан-ханнахьа а дикагIа а чакхйоах политически дешар Iомадара занятеш.

Совхоза центральни усадьбе вIашагIъелла конкретни экономикан кружок хIанз партен XXI-ча съезда материалаш Iомаеш я.

30-ча марта хиннача заняте кулгалдеш хиннача совхоза партийни бюрон секретара нов. Цицкиев Висангире ладувгIарашта хьалхашка хаттар оттаду ССКП XXI-ча съездо тIайищача семилеткан керттера декхараш малагIаш да, аьнна.

Цу хаттара жоп луш совхоза директора заместителa нов. Гетагазовс, керттерча агронома Куриевс, керттерча инженера нов. Мамиловс, нн. Хайдаровс, Додов Сираждина, иштта кхычар хьахьекхар материал шоашта йовзилга, хIаьта а холуш дар цар телаш дола жопаш диззаь доацилга, вIаши дувза а дувзаш паргIатта царга къамаьл ца дулулга. Из иштта хилар тамаш яц. Заняте венача цхьанна а сагага конспект е теман план яцар, хIаьта конспект а план а ца хилча вIаши дувзаш къамаьл де хала да, Iомаеш йола тема чекхагIа йицлу.

30-ча марта хиннача занятеша хьахьекхар нагахьа санна кружоке ухараша бокъонца уйла тIа а йохийташ, конспекташ а уттаеш материалаш Iомайойя уж Iомае дешара кийчо йолаш а дика кхетаргболаш а уж болга.

Т. ТЕБОЕВ.

Кхашкарча къахьехамхошта

РОСТОВ-на-ДОНУ. «Ростсельмаш» яхача заводо арахецаш йола машинаш кхашкарча къахьегамхоша дика лоархIаш я. Уж дика машинаш юрта боахама мамогга дукхагIа арахеца гIерташ, сихбенна уж вIашагIйохкаш ба укх деношка комбайнаш хьаеш бола болхлой. ХIара деннеи буси 130-нел кIезигагIа доацаш кхашкара «кема» арадоал керттерча конвейерера.

СУРТА ТIА: керттерча конвейере вIашагIйохкаш латта «СК-3» яха шоаш лела комбайнаш.

В. Турбина сурт. ТАСС фотохроника

Иштта къахьег гIишлошъераша

Боккха лоархIам болаш а сийлахь а декхараш да «Малгобекнефта» НПУ строительно - монтажни цеха къахьегамхошта хьалхашка латтараш. Мехкдаьттан болхлошта а кхыболча гIулакххошта а дика хьадаь, сийрда, дIайха цIенош хилийта деза цар.

Вай партен XXI-ча съезда решенеша дегаш гIоздаьха, шоай низ а хьаькъал а дIа ма кхоачча къахьегаш ба строительно-монтажни цеха дикагIа йолча каменщикий, бетонщикий, плотникий бригадашкара болхлой. Цехе эгтара хьалхагIа коммунистически къахьегама бригада яха сийдола цIи яккха декхараш тIа а айца, доккхий толамаш доах цар.

Отаретлов Нурдина кулгалдеш йолча бетонщикий бригадо дIабахача февраль беттара план 166 процент кхоачашъяьй, хIаьта март беттара план а хIанзалехьа бIаьннел совгIа процент кхоачашъяьй бригадо. Бригаде массанел дикагIа болх беш а доккхий балха толамаш доахаш а ба бетонщикаш Медов Османи Ношхоева Гулсани, арматурщица Есина Раисеи, иштта кхыбараши. Цар денна 160—185 процент нормаш кхоачашъю. Медов Осман 1957 шера денз из болх беш хьавоагIа. Болх массаза а дика барах кхозза совгIат а денназ цунна цеха сийлен доска тIа а ваьккхав из. Османаа тIехьа ца юсаш болх бу арматурщицас Есина Раисас а. Март бетта моттигашкарча Советашка хиннача хоржамашка гIишлошъераша болх дика беш санна къахьегамхой гIулакха а шоаш кхо ца беш уж хургхиларах дог тийша, МагIалбика горсовете депутаталла хержаб Османи Раисеи.

Бетонацара балхаш дика хови а, де дезача тайпара нийса а дика а уж дайташ а, шийгара говзал бетонщикашта дIалуш а, бетонни цехе тайп-тайпара рационализаци ярца халеи дозеи балхаш аттача доахаш а ва бетонни мастер вола Тарасов Роман Петрович. Бетонах даь гIишлой доакъош формашкара хьалдоахилгеи уж цехера арадоахилгеи цо сонача предложенех хIанз электролебедкаца ду. Цу рацпредложенех лаьца Роман Петровичеи Османеи йоах:

— Из бахьан долаш хьалха кхаь дийнахь беш хиннача балха хIанз цхьа ди кхоачаш а доадац бетонщикашта. ХIаьта цу балхага дIабада мах 15 тума хиннабале, хIанз пхе тумал кIезигагIа ба. ВорхI шера план кхоачашъеш дIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьегаргдолаш ба тха бетонщикаш.

Шоай къахьегамца ерригача цехе белгалъяьнна, массане сийдеш я комсомольско - кагирхой Мелишак Николайс хьалхе лелаеш йола каменщикий бригада. Цу бригадо февраль беттара план 186 процент кхоачашъяьца цехо хьалхара моттиг яьккхай. Балха залахеш тIехкхоачашъеш хьабоагIа уж хIанз а. Март бетта хIанзалехьа а каменщикий балхаш йисте а даьха пхийша квартира йолаш дола пхи цIа дIа а денна кастта кхы кхо цIа дIадала кийчдеш ба уж. Каменщикий бригадерча комсомольцаша Дубровская Валентинас, Голова Зоис, Сукунова Екатеринас денна балха нормаш 170—180 процентал лохехьа йоацаш кхоачашъю. Дика болх беш я февраль беттара план 170 процент кхоачашъяь Иванов Андрей Герасимович керте вола каменщикий бригада а. Бригаде дикагIа болх беча плотникаша Махмудов Iусмана, Дьяков Ивана, Горбачев Николайс, Тарасов Сергейс иштта кхыбараша балха нормаш денна 150—200 процентал кIезигагIа кхоачашъяьяц. ХIанз Серго цIерахча участке 24 квартира йолча цIеношта плотникий балхаш йистедоахаш я бригада.

ДIахо йодача хана кхы а дикагIа толамаш шоаш доахаргхиларах а коммунистически къахьегама бригада яха цIи шоай бригадаша йоаккхаргхиларах а дог тийша ба каменщикаши, бетонщикаши, плотникаши.

А. ХАРСИЕВ,
(тха собкорр).

Шоайла яхь лаьцача совхозашка

ВIаши юххе дада Горячеисточненски Старо-Юртовскии совхозий лаьтташ. Шоайла социалистически яхь лелаю цу шинна а совхозашкарча механизатораша.

Ханнахьа ара а баьнна кени люцернеи дIайийна а ерригача зяба макха баьккха а баьннаб Горячеисточненски совхозера болхлой. Гурахьа дIадийнача ялаташта макха боаккхаш ба уж хIанз.

Дерригача бIаьстан балхашта дика къахьегарца белгалбаьннаб совхоза дикагIа бола механизатораш А. Юсупов, З. Джамалдаев, А. Сухоруков, иштта кхыбараш.

Иштта дика къахьег Старо-Юртовски совхозерча механизатораша а. Бус а дийнахь а ца соцаш лел трактораш. ХIара сменах йола нормаш 130—150 процент кхоачашъю Даклаев Султана, Козлов Николайс, иштта кхыбараша.

Кхоачамбоацараш а дукха да совхозерча балхашта юкъе. Шин сменах болх бергболаш вIаштIехьа яьхаяц цхьайола трактораш. Iуйрийна мара телац трактористашта нарядаш. Уккхамо дола кхоачамбоацараш балха юкъе хилар бахьан долаш тIехьа болабелар совхозе зяба макха баккха.

Районе эгтара хьалха гидуаргаш дIае болабеннаб Старо-Юртовски совхозера механизатораш. Шоаш тIаийца декхараш сийленца кхоачашде лаьрхIа ба совхоза болхлой.

С. КОСТИН.

Наьсар-Кертерча № 6 йолча тракторни бригадан болх

27-ча марта болх бе йолаелар № 6 йола Наьсар-Кертера тракторни бригада. Цу дийнахь цо аьхар 15 гектар, 28-ча марта аьхар 12 гектар. Цу бригаде я 9 трактори 17 трактористи. Цу тракторех 4 латт болх ца беш.

Цар болх ца бар бахьан фуд аьлча, трактористаша йоах: «Хьалха кIал хиннача трактористаша цу тракторех запчастеш шоаш кхыча 5-ча бригаде болхаш дIайихьай». Цу гIулакха йоакхо еш бац керттера инженер а е механик а.

Берригаш а къона, керда курсаш яьха трактористаш ба № 6 йолча бригадера бараш, уж геттара чIоагIа балха котало яккхарна низ а говзал а ца кходеш болх бе гIерташ ба, бакъдар аьлча уж коталонаш царга йоахалургйолаш дац царна хьалхашка латта сурт. Цар вахар тоадарна еш цхьаккха йоакхо яц. Кхьметтел кийчъяь вагон яц, юа хIама кийчъю моттиг яц, повар вац. Цу гIулакха терко еш саг вац. № 6 йолча бригаде бригадир волча нов. Кодзоевна е учетчика Мусиевна а цар лелабу болх кхоачашбе луш транспорт яц. Белгалдаккха деза отделенен управляющи нов. Шадыжев геттара кIезига уйлаш еш хилар № 6 йолча бригадан болх тоабарна. Нагахь санна касттача хана уж кхоачамбоацараш дIа ца доахе № 6 йолча бригаде болх бохара паргга ба.

М. ЕВЛОЕВ.

Дош кхоачашдаьд

Доахангара йоаккха шура тIаххетийтарна шоай дола хьинар тIадахийта къахьег «Ингушски» совхозерча шурий-товарни фермашкарча доярккаша.

Хьалхарча кварталах шура дIаялара план ханал хьалха кхоачашъе дош деннадар цар. Шоай дош кхоачашдаьд доярккаша 21-ча марта.

Шоаш тIаийца декхараш кхоачашдарна социалистически яхье яьнача совхоза доярккашта юкъе хьалхе лелаю 1-ча отделенен доярккаша.

В. ЦИЦКИЕВ.

Укх деношка кхай тIарча стане

«ДоттагIал» яхача совхоза кхоалагIча отделенен кхай тIарча стана тIа лепаш цIе байракх я. Дика кийчдаьча механизаторий цIенна тIаводача доаллача хьокхама доска тIа хIара денна даьча балха хьокхамаш хул.

Трактористий цIеча уголоке бIаргаго йиш я дика кийчдаь плакаташ, лозунаш. Укхаза хьалтеха доал «Молни». Цу тIа хоам бу трактористa Насуханов Бачас боарамах 3,5 гектар аха дезача сменах 6 гектар лаьтта а аьхад 56 килограмм доагам а кходаьд яхаш. Цу дийнахь тракториста Дакшаев Султана сеяльщикаца нов. Елиевца бIаьстан ялат дIадувш боарамал тIех пхиъ гектар ялат дIа а дийнад 38 килограмм доагам а кходаьд, аьнна хоам а ба цу тIа. «Молнес» механизатораш тIахьех нн. Насухановгара, Дакшаевгара, Елиевгара хьокхам эца.

Дукха ха йоацаш арахийца къахьегама листок а я укхаза гуш. «Бригадан дикагIа бола нах» яхача заметка тIа дувц механизатораша Русанов Павела, Динжигов Салмана, Орцуев Хезре, Дакшаев Султана кхашкара балхаш доладеннача хьалхарча деношка денз хьинаре къахьегилга. Шоай сменни нормаш 140—160 процент кхоачашъю цар.

«Къахьегама листока» цу номера тIа я «Кхы вогIа мишта хургда?» яха заметка. Цига йоах: «БIаьсти, берригa полеводаш кхашка арабаьннаб, Курикина Мира мара яц ара ца йоалаш. Геттара во гIулакх да Мира тIехьарча мугIарашца хилар, цул а вогIа да къоначa йоIах прогульщица хилар».

Къахьегама листок нах кхетамца хьалкхебара лоархIам болаш йолга гуш да.

Цу бригадан механизатораштеи полеводаштеи юкъе шийн хан-ханнахьа беседаш ю. Бригадира помощник нов. Мандражиев чIоагIа теркам беш хьеж техника малагIча хьал тIа я. Цкъа цунна гучадаьлар механизатора Моргуновс шийн «Беларусь» цIен ца яьлга. Нов. Мандражиевс механизатораш хьагулбир.

— Нов. Моргунов, — аьлар бригадира помощника, эхь хетаци хьона хьай бIеха трактор Насухановеи Саиевеи цIенача машинашта юххе дIаоттае. Умаев Эмигара хьокхам эца шоашта. Тайп-тайпарча машинаш тIа подменни трактористал болх беш ше воллаше а уж дика цIена а йийя мара трактористашка дIалац цо.

Цу къамаьло шийн гIулакх дир. Нов. Моргунов дикагIа хьежа вальлар шийн машинага, кхыбола механизаторaш а дикагIа хьежа баьлар тракторашка.

ХIара денна беча кхетама балхо «ДоттагIал» яхача совхоза кхоалагIча отделенен бIаьстан кхашкара балхаш толамца чакхдахара дика гIо ду.

А. КИСЛОВА.

ДукхагIа дулх даккхарна

Партен XXI-ча съезда решенеша дегаш гIоздаьха къахьегаш ба Наьсарен районера «Октябра 40 шу» яхача совхозерча хьаккхий-товарни фермера болхлой. Дерригаш а цхьа шун ах шун мара дац из ферма вIашагIъелла, цу лоацачa хана 1030 хьакха вIашагIкхийттай цига. Дика а цIана а я уж чуйоахкаш йола помещенеш.

Хьинаре къахьегаш ба П. Комиссарова, Н. Толкачева, М. Федорова. Шоай болх безаш, бовзаш ба фермера болхлой. Сийленца кхоачашдергда оаха дукхагIа дулх даккхарна тIаийца декхараш, йоах цар.

Д. АРСАЕВ,
ферман заведующи.

АСТРАХАНСКИ ОБЛАСТЬ. Наримановски районерча «6 коммунара» цIерахча юртбоахама артелерча животноводаша шерагара шу массаза доала дукхагIа доаккх дулх.

Дийна доллаш эзача 1.192 центнер дозал дола 290 бежан дехкад цар паччахьалкхенга укх шера хьалхарча квартале. Ах шера йолча планах 224 процент хул цунах.

Доахан кхоабаш къаьстта доккхий толамаш даьхад коммуниста Дусунгалиев Халима кулгалдеча животноводчески бригадо. Цу бригадо паччахьалкхенна дIаденнад тIехдаьнна дерста а юккъерча боарамах дерста а, дийна доллаш эзача цхьан бежанах 423 килограмм хулаш дола 85 бежан.

Колхозе дулх алсамдоалаш хилара бахьан да эрий тIаяьннача баьца даьгIенашка доахан доажадар. Хий малеи салаIеи мара ха юкъе ца йолнйташ дийнахь а бус а доажаду доахан.

Хьайбаш леладеча бригадашка хозрасчет оттаяр бахьан долаш колхозникий материальни безам совбаьннаб. Дулх даккхара гIулакха ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа яхье баьннаб берригa животноводаш.

СУРТА ТIА: (аьттехьара аьрдехьа): Дусунгалиев Халими цун бригадацара гIекказаш Якубов Дусунгалии, Коюпов Мирзаяни, Камысбаев Ислями.

А. Леонтьева сурт. ТАСС фотохроника

Вай республикерча къахьегамхоша ССКП XXI-ча съезда решенеш кIоаргга Iомаю

Еррига уйла тIаяхийта хьежаш бар ССКП XXI-ча съезда балхага берригa советски нах, дерригa прогрессивни адамаш съезд хиннача деношка. Дог раьза долаш массане а могайир съезда решенеш, цо чIоагIъяьй халкъа боахам догIабоалабара Iалаьмате йоккха программа — вай мохка коммунизм хьалъяра программа.

Советски наха коммунизм хьалъерий съезд аьнна цIи яьккхар партен XXI-ча съездах. Из тамаш а яц, хIана аьлча коммунистически партен хьалхленца, цун кхетамца мара кхоачашдулургдоацаш да цу съездо советски халкъа хьалхашка оттадаь декхараш.

ХIанз, ворхI шера чухь вай мехка боахам а культура а дегIайоалаяра керттера декхар хаьдда довзаш долча хана, Коммунистически партес шийн берригa теркам тIабахийтаб семилеткан программа толамца кхоачашъярна советски нах оарцагIа баха.

Берригача идеологически балха лостамцеи чулоацамцеи белгалдоал ворхI шерарча плана керттера декхараш. Боахама политически декхараш кхоачашде нах оарцагIа бахарна, бахача нахацара партен бувзамаш чIоагIдарна лоархIамегIа дар — политически агитаци я. Из лоархIамера болх сийленца кхоачашбеш ба вай республикера агитатораш. Коммунистически партес хьалхле а лелаеш ССКП XX-ча съезда решенеш кхоачашъе лелабаьча къовсаме советски халкъо яьха йоккхий коталонаш дIайовзийт агитатораша вай республике бахача берригача нахага.

XXI-ча съезда документаша хьахьокх вай мехка социализм йиззa чакхъяьннилга. Промышленни продукци арахецара Европе хьалхарчи, дерригача дунен тIа шоллагIчи моттиге латт хIанз СССР. Промышленноста валови продукци 1913 шераца нийсйича 36-зза лакхъеннай, хIаьта машиностроенени металлообработкани продукци — 240-зза лакхъеннай. ХIанз цхьан бетта вай арахеца болати, доаккха мехкдаьттеи 1913-ча дерригача шера арахецаш хинначул дукхагIа да. Доккхий толамаш даьхад социалистически юрта боахамо. 1958 шера 8,5 миллиард пунт совгIа ялат гулдаьд. Иштта доккхий да СССР-а Iилмани техникани толамаш а. ХIара денна чIоагIлуш латт социалистически паччахьалкхен низ, буллаш латт коммунизмага бода никъ. Вай мохк хIанз шийн дегIабара кердача исторически хана чубеннаб — коммунистически общество шерра хьалъяра хана чу.

СССР-а цу Iалаьмате доккхийча толамех нах дIахкхетабеш ю шоай беседаш вай агитатораша. Коммунизм хьалъе доладеннача хана хьалхашка латтача керттерча декхарех, перспективни плана керттерча лостамех дувц цар къахьегамхошта.

— Лоацачa беседаца дIаювца хала да партен XXI-ча съездо яь решенеш, — йоах нефтемаслозавода 17-ча установкан агитатора нов. Б. Басина. — Массава а раьза волаш съездо чIоагIъяьй коммунизм хьалъяра программа. ХIанзолца исторена яйза яц цу тайпара йоккха программа. Хьажал, хьаэцарлья вай промышленноста валови продукци, — дIахо дувц агитатора. — ВорхI шера чухь из лакхлургья 80 процентага кхоачаш. Из да вешта аьлча вайцига Советски Iаьдал эттача дерригача шерашка миссел промышленни продукци арахецаргйолга. 1,7-зза лакхлургья юрта боахама валови продукци.

ДIахо дувц агитатора доагама промышленноста хьалхашка латтача декхарех. Цу даькъе чIоагIа лоархIам болаш да гази мехкдаьттеи доаккхилга а из чакхдоаккхилга а. Семилетка йистейоалача шера мехкдаьтта доаккхилга 2-зза совгIа лакхлургда, хIаьта газ йоаккхилга 5-зза лакхлургда.

— Цунца дувзаденна вайна, нефтепереработчикашта, хьалхашка латт доккхий декхараш, — йоах агитатора. — Семилетках валови продукци арахецилга вай нефтемаслозаводе 3-зза гаргга лакхлургда, эгтара хьалха предприятеи шеръяра чотах а лакхлуш. Ховш ма дий, вай заводе керда парафинови цех хьелларгйолга, технически база чIоагIлургйолга, дизельни даьтта а кхыйола керда продукцеш а арахеца вай доалалургйолга. Цунга хьежжа вай декхарийла да йолаш йолча оборудованех бизза пайда эца, бедалах мамогга дукхагIа нефтепродукташ яха.

Мехкарча промышленноста къахьегама овсарал ворхI шера чухь 45—50 процент лакхлургья, хIаьта вай нефтемаслозаводе гIолла из лакхлургья 70 процент гаргга.

Цул тIехьагIа дувц агитатора тIехьарча шерашка шоай установкан къахьегама овсарал мел лакхъеннай а дIахо из лакхъе шоай мел торонаш я а. Иштта дика ладувгIараш дIаккхетаргболча тайпара дIахо дувц нов. Басина, паччахьалкхен рузкъа кхо а деш продукцех дIабода мах лохбе безилга, семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъяра инициатор а хинна нефтемаслозавода коллективо 2 процент пари, 2 процент электроэнергии, 5 процент хийи иштта кхыйола материалаши кхое дош деннилга. Къахьегама овсарал лакх а еш продукцега дIабода мах лохбара чIоагIа лоархIам болаш да арахецаш йола продукци дика хилара тIехьа къовсам лелабелга. Семилетках балха ха а балха денош а лоацдараи къахьегамхошта кхоачам хиллал чубаха цIенош хьалдараи чIоагIа теркам тIабахийта хургхиларах а дийцар агитатора.

Коммунизмага довларна боккха лоархIам болаш да дика тоаенна материально - технически база хилaрал совгIа коммунистически лакха кхетам болаш общественни граждански хилар а агитатораша нахага дIадувцилга. Цудухьа къаьстта йоакхо ю Коммунистически партес наьха кхетам чу дIаяхача ханах юхедисача вочa гIулакхашта духьал хаддаза къовсам а лоаттабеш коммунистически кхетамца къахьегамхой, къаьстта кагирхой хьалкхебарна.

Цунца дувзаденна агитатораштa хьалхашка эттад керда декхараш — ССКП XXI-ча съезде чIоагIа лоархIам беш дийцача, марксизма-ленинизма теорех долча, социализмагара коммунизмага довларах долча дешаех къахьегамхой дика дIаккхетабелга.

Цу даькъе дика хьокхам болаш ба Грозненски химически завода агитаторий болх. Завода агитколлективе хIанз 100-нел совгIа агитатор ва, царех дукхагIбараш коммунисташи комсомольцаши а болаш.

ХIанз агитаторий новкъосталца завода ерригача цехашка кIоаргга Iомаю XXI-ча съезда материалаш. 120-нел совгIа съезда материалех лаьца беседаш яьй агитатораша, хIаьта шоай беседаш завода хьалхашка латтача декхарашца бувзам болаш а, ворхI шерара план толамца кхоачашъе завода коллектив оарцагIа йоаккхаш а ю цар.

Чулоацам дика болаши сакъердамеи хул агитатора комсомольца Субботин Анатолес еш йола беседаш. ЧIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар № 1—12 йолча цеха смено, ворхI шера чухь къахьегама овсарал лакхъяларах лаьца цо яьча беседага. ЛадувгIараш дикагIа дIаккхетаргболча формах дийцар агитатора мел йоккхий торонаш я химикий къахьегама овсарал дикка лакхъе. Из да производствон технологи дIахо эргаяккха, оборудованех бизза пайда эца, болхлой говзал лакхъяккха, процессашта автоматизаци е эзилга.

Завода болхлоша дика сийдеш ба агитатор коммунист Сафонов Александри Кутузов Федори. Сакъердаме а республикани, къаьстта заводи вахарах лаьца дукха масалаш долаш а ю цар шоай беседаш.

Семилетках химически промышленность дегIаяр дувцача хана Грозненски химзавода перспективех а дийцар нов. Кутузовс. 1965 шера завода валови продукци 4,3-зза лакхлургья, хIаьта этилови спирт доаккхилга 8,5-зза а лакхлургда.

Беседаш ярга хьежжа нах дIаккхетабарна политико-массови балха кхы йола формаш а лелаю завода агитколлективо. Каст-каста арахец пенгазеташ, къахьегама листокаш.

Коммунистически къахьегама предприяти яха сийлен цIи яккхара яхье а яьнна къахьегаш я хIанз завода коллектив.

Хьалхашка латта сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдарна Коммунистически партес масса хана чIоагIъю шийн мугIарий цхьоагIо, коммунистий творчески хьинар айду, коммунизмага дахара новкъарло еш мел вар наькъ тIара дIавоакх, Советий, профсоюзий, комсомола кхыйолча общественни организацей болх тоабу. Иштта доккхача хьинарца хьалхе а лелаеш коммунистически партес вай коммунизмага дугилга нахага дIадувца декхарийла ба вай агитатораш.

Дукха ба вай республике партес хьалха доаххача тайпара нийсача новкъа бахача нахацара политико-массови болх дIахьош бола агитатораш. ДикагIа болча агитаторех лаьрхIа езаш я тIеххьарча 6—7 шера хаддаза нахаца политико-массови болх беш хьайоагIа «Малгобекнефта» кхоалагIча промысла парторганизацен агитатор Иванова Софья. Промыслерча къахьегамхоша дика лоархIаш я из. Наьха безам тIагIоргболаш, ладувгIа безам боагIаргболаш, сакъердаме ю цо шийн беседаш. Цудухьа дукха нах гуллу нов. Ивановас беседа еча хана. Дукха беседаш яьй цо ССКП XXI-ча съезда балха, цун соцамашта хетаяь, ворхI шерарча планах де лаьрхIача Iалаьмате доккхийча хувцамех лаьца, МагIалбика промышленность дIахо дегIайоалаярах дукха масалаш а кхувлаш дийцар цо ладувгIаш хиннарашта.

— ВорхI шера — аьлар агитатора, — МагIалбика промыслаша Грозненрча заводашка дIадохьийтаргда 3 миллион тонн совгIа мехкдаьттеи, 85 миллион кубометр гази. Вай кирпишкий заводо арахеца етта кирпишк шера 10 миллионага кхоачаш дукхагIа хургья, хIаьта тхов тIа юлла кирпишк 2-зза дукхагIа арахецаш хургья.

Город МагIалбика юрта боахам дIахо дегIабарах а нах чубаха цIенош шерра хьалде лаьрхIа хиларах а дийцар дIахо агитатора. 1965 шера дулх доаккхилга 6-ззеи фуаш гулделга 10-ззеи лакхлургда. Цу хана 30 эзар квадратни метр дукхагIа хургда нах чубаха цIенош, 2 эзар индивидуальни нах чубаха цIенош хьалдергда. Городерча дешархошта 6 керда школа хьалъергья.

— Цу дерриганеша а, — йоах нов. Ивановас, — Коммунистически партес бахача наьха хаддаза йоакхо елга хьахьокх. ХIара къахьегамхо декхарийла ва цу йоакхонна шийн дикача къахьегамца жоп дала.

Агитатора беседа сакъердаме, ладувгIарашта кIорда ца еш хургья таханарча вахарца, кхоана хургдолча хувцамашца дувзаденна шийн къамаьл де цунна харга хьежжа. ХIаране ха безам ба семилетках мишта эргаяргья республика, город, район, цо болх беш йола предприяти. Агитаторий цу тайпарча беседашта дика кийчбала йиш хургйолаш царна дика новкъостал ду партен Ленински райкомо. Агитатораштa мел эша литература хьакъоастадаьд, каст-каста парца семинараш ю, лекцеш еш. Хьинаре дакъа лоац райкома лекторашеи, докладчикашеи съезда решенеш наха дIахьехача балха юкъе.

ВорхI шерарча плана толамаш духхьал предприятешкеи, стройкашкеи, колхозашкеи, совхозашкеи доахаргда. Цудухьа къаьстта доккха декхар да агитаторашта тIадожар — ханал хьалха семилеткан хьалхарча шера план кхоачашъе къахьегамхой оарцагIа боахаш, царна юкъе шерра социалистически яхь йоаржаеш лелабе беза цар политико-массови болх дIахо а.

С. С. КОТИЕВ.

Республикан хьуни дахчан хIамаш юи промышленность ворхI шера чухь

ССКП XXI-ча съездо чIоагIъяьй 1959—1965-ча шерашка вай мехка халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш. Из Iалаьмате йоккха программа кхоачашъеча хьинаре дакъа лоацаш хургба вай республикера къахьегамхой.

Вай Нохч-ГIалгIайче из программа толамца кхоачашъе дукха тайп-тайпара кхоачамаш долаш я. Къаьстта дукха я вай республике хьунаш. Къилбаседа - Хьириiйченара деиз Дагестане кхаччалца яьржа яда вай республикера хьунаш. Уж хьунаш кaраерзаелга да хIанз хьалхашка латта керттера декхар. Караерзае мара ца езаш дика тоаенна латт уж.

Вай республикерча хьун материалах кийчъеш йола музыкальни инструментий деталаш мебельи вай мехка гаьнарча районашка а дика лоархIаш я, хIаьта гIишлош хьалъеча промышленносто а боккха пайда эц цу материалах.

ХIанз дIадоладаьча ворхI шера хьуни дахчан хIамаш юи промышленность сихха дIахо дегIайоалае лаьрхIа я вай республика. Нохч-ГIалгIай совнархоза хьуни дахчан хIамаш ечеи промышленноста управленен валовой продукци ворхI шера чухь 2,5-зза лакхлургья, хIаьта хьун материал кийчъелга 2,8-зза лакхлургда, херх хьекха материал кийчъелга 1,84-зза лакхлургда.

Уж декхараш толамца кхоачашдарна хIанзоехьа а керда наькъаш дахка, долаш дараш тоаде доладаьд, промышленни объекташ хьалъе йолаяьй. ВорхI шера чухь лоаман районашка 300 километр совгIа наькъаш дохкаргдолаш да, тоаяь эргайоахаргья херх хьокха заводаш. Иштта хьалъяь яккха лаьрхIа я Дуба-Юрта юххе дахчан хIамаш ю комбинат. Эргаяьккха тоае лаьрхIа я Ермоловски дахчан хIамаш ю комбинат. Херх хьакха материалаш кийчъяь ца Iеш цига арахецаш хургья фанераш а. Фанера арахеца лаьрхIад цига 8 миллион квадратни метр, 50 эзар квадратни метргара 300 эзар квадратни метрга кхоачаргья арахецаш йола паркет а.

Керда хьалъе лаьрхIа я дахчан шолхех плиташ ергйола цех. Цу цехо арахецаргья 20 эзар совгIа кубометр плиташ. Шерлургья хьу кийчъеш а из дIа-юха кхухьаш а йола техника.

Къаьстта шерагIа дегIайоалае лаьрхIа я мебельни промышленность. 1958-ча шера 18 миллион сомагара 1965 шера 67 миллион сомага кхоачаш пайда луш хургья из промышленность. Укх шерехьа а шеръе йолаяьй цига цхьайола цехаш, къаьстта мебельни предприятеи тарно - мебельнии цехаш а шеръеш. 1960 шера 10 миллион сом совгIа мах бола мебель кийчъеш хургья цу цехашка. Хьалъе лаьрхIай шера 30 миллион сома мебель арахецаргйола керда цех. Эргаяьха тоаеш а шеръеш а латт Грознески мебельни фабрикан цехаш, цар шера арахеца мебель 15 миллион сома мах болаш хургья.

ХIанз хьалъяь йоалаш латт шолагIча квартале ший хьалхара продукци арахеца йолалургйола хьайза хIамаш (мебель) еш йола керда фабрика.

Боккха теркам тIабахийта лаьрхIа ба ворхI шера чухь нах чубаха цIеноиш хьалдара. Цу даькъе дукха балхаш де лаьрхIа ба хьуни дахчан хIамаш ечеи промышленноста болхлой. 50 эзар квадратни метр совгIа нах чубаха цIенош хьалде лаьрхIа да цу хана.

Промышленноста предприятеш шеръяларга хьежжа дукхагIа хургба цига болх беш бола болхлой а.

Укх семилеткаx хьалъе лаьрхIа я дукха культурно-бытовой объекташ. Масала, детсадаш, цIе уголокаш, тикаш, столовеш, банеш иштта кхыяраш а.

ВорхI шера чухь хьуни дахчан хIамаш юи промышленность дегIайоалаярга дIадахийта лаьрхIа да 300 миллион сом совгIа ахча. Укх шерехьа а вIашагIйохка йолаяьй хьу кийчъеш йола комплексни бригадаш. Производствон процессашта механизаци ярца къахьегама овсарал 1,5—2-зза лакхлургья, хIаьта болхлой къахьегам аттагIа хургба.

Техникаx бизза пайда эцарца мебельни промышленносто арахецаш йола продукци дикагIа хургья. Бакъда, хьу кийчъеш йолеи мебельнии предприятешка техникана кхоачам ца хиларах хIанз балха юкъе дукха кхоачамбоацараш да.

Совнархоза материально - технически снабжэнен управлени декхарийла я мамоста дукхагIа предприятешка эшаш йола материалаш кийчъе а, царца уж Iалашъелга вIаштIехьадаккха а.

ССКП XXI-ча съездо дот айдарца хьуни дахчан хIамаш ечеи промышленноста болхлой керда социалистически декхараш тIа а ийца семилеткан хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехь къовсам лоаттабеш ба. Укх шера план 25-ча декабре кхоачашъе лаьрхIад цар. хIаьта планал совгIа 1500 кубометр херх хьокха хьу кийчъе а, 500 эзар сома мехьа мебель арахеца а, планал совгIа 4 эзар квадратни метр паркет кийчъе а продукцега дIабоде мах лохбе а, 500 эзар сом планал совгIа Iоаде а лаьрхIад.

Укх шера 115 рационализаторски предложени юкъе йоалаяра чотах 270 эзар сом ахча кходе дош деннад болхлоша.

Тха коллективаша уж доккхий декхараш кхоачащергхиларах шеко яц.

К. Н. ГЕРАСИМОВ,
хьуни дахчан хIамаш ечеи промышленноста управленен начальник.

СТАНИСЛАВСКИ ОБЛАСТЬ. Осмолод яхача, Рожнятовски районерча лоам чу уллача хьу тедача болхлой поселке, Лимница яхача хи йисте ший болхлошта салоIа цIа хьалдаьд Перечински леспромкомбинато.

СУРТА ТIА: Осмолодерча хьу тедача болхлошта салаIа хьалдаь керда цIа.

С. Полякова сурт. **ТАСС фотохроника.**

Кхашкарча къахьегамхошта

КРАСНОДАРСКИЙ КРАЙ. Кубанера юрта боахама къахьегамхой шоай деррига низаш оарцагIа а даьха накъа болх семилеткан хьалхарча шера бIаьстенна. Дукха болх ба хIанз колхозашкарча механизаторий. Техника дика тоаеш боахк уж. Ново-Титоровски районерча «Россия» яхача юртбоахама артеле дикагIа йола оборудовани а чулатташ мастерской я. 100 тракторий 53 комбайни я хIанз колхоза машинни парке. Массайолча трактораи юртбоахама инвентараи ремонт яь а баьнна, комбайнаштеи ялаташ чуйдеча кхыча техниканеи ремонт еш ба механизатораш.

СУРТА ТIА: «Россия» яхача колхоза мастерской коа.

Е. Шулепова сурт. **ТАСС фотохроника**

276 тонн комсаш хургья

Дика ха оттар бахьан долаш сомийн комсийн бешамашта гIулакх де йиш хилар Урус-Мартановски районерча Мичурина цIерахча плодопитомнически совхоза къахьегамхой. Советски Союза Коммунистически партен XXI-гIча съезда решенеша чIоагIа айдаьд совхозерча болхлойи тIулакхерча наьхеи политически къахьегамеи хьинар. Укх кердача семилеткан хьалхарча шера массава раьза а волаш декхараш тIаийцад совхоза къахьегамхоша: хIара гектара тIара 70 центнер комсаши 80 центнер сомаши баха а дукхаезача Даьхенна 276 тонн комсаши 232 тонн сомаши бала а.

Сомийи комсийи хьувкъам лакхбар дукха хIанзале а дукха гIулакхаш даьд. ДIаяхача шерашка Iалашде вIаштIехьа ца доалаш хинна комсаш хьалъехка хьокхий укх шера мел эш Iалашдаьд. Сомийи комсийи гаьнашта лазараш ца хилийтар дукха етташ йола химически молхаш шортта Iалашъяьй. ДIаяхача шерашка сомийи комсийн бешамашта кулгашца деш хинна гIулакх укх шера машинашца дерга. Цо йиш хулийтаргья алхха комсий бешамаш тIара 20 эзар сом паччахьалкхенна ахча кходе. 1959 шера цхьа центнер комсаш яхарга дIабода мах 1958 шерарчул 25—30 процент чухьнахьа хургба.

ХIанз мукъайоахаш латт комсий гаьнаш. Кердача семилеткан хьалхарча шера 50 гектар шеръергйолаш я комсий бешамаш. Дика чакхдоалаш латт комсаш хьаястара а, яIара а, хьокхий IодогIара а, гаьнаш хьалъехкара а балхаш. Сомий бешамий гаьнашта юкъера йовкъаш оахаш латт, ткъовронаш йоIаш а, гаьнашта гонахьара лаьтта оахкаш а латт.

Юрта боахама продукташ алсамьяхара хьакъехьара ССКП XXI-гIча съезда исторически решенеш цIена кхоачашъяр дукха яхье а баьнна, сомийн комсийн бешамаш кийчъеш а гаьнашта юкъера лаьтташ «ДТ-54» яхача тракторца оахаш а шоай хIара деннара заданеш 180—190 процент кхоачашъеш ба трактористаш бола Мутaшев ИбрахIими Евсултанов Вахеи. ЛаьттагIара комсий гаьнаш мукъайоахаш йолча Хупаев Хьамидеи Шаипов Керамеи звеноша хIара денна цаI-ахи дукхагIеи кхоачашъю шоай нормаш. Комсашта догIа хьокхий кийчдеш болча Гаджиев Александреи Абдул-Кадыров Абдулласи 200—250 процент кхоачашъю шоай заданеш.

ЧIоагIа сакъердаме хул звеношкеи бригадашкеи деллкъийга салоIача хана. Цхьан 20 минута агитатора беседа яьчул тIехьагIа пандара олз йоал, эрсийи нохчийи халхараш де болалу кагий нахи маьхкарийи.

ЧIоагIа безам тIабахийта Iомаю къахьегамхоша ССКП XXI-гIча съезда материалаш. Шинара ди—политически дэшара ди долга а ховш, ханнахьа хьагулу уж аргIерча станашка. ЧIоагIа уйла тIаяхийте ладувгI цар цига совхоза директора Божко Иван Васильевича а совхоза парторганизацен секретара Сибелев Семен Васильевича а шоашта ешача лекцешка, 1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабарах йолча контрольни цифрашка. Къахьегамхой къаьстта чIоагIатIа безам хул пропагандисташа дувцача хIамашца, хIана аьлча, республиканна, хIара района, совхоза, бригаданна хьалхашка латтача декхарашца айхха дувзадолийташ уж дувцандаь.

Иштта къахьегаш ба семилеткан хьалхарча шера Мичурина цIерахча совхозера хIара болхло, гIулакхера саг. Цар цаI санна, массава раьза а волаш, дош деннад 1959 шера 276 тонн комсаши 232 тонн Iажаши, кхораши, кхыбола сомаши хургхилара.

А. ПАЛЬЧАК,
ССКП Урус-Мартановски РК орготдела заведующи.

Болгарски методах етта кирпишк ю

Етта кирпишк кхоачам хиллал яцар дIадахача шера «Старогрознефть» НПУ гIишлой-монтажни цехе. Цудухьа гIишлошъераша лаьрхIар шоай низаца болгарски методах эрий ара кирпишк елга вIашагIдолла. Цехерча болхлой коллективо хьинаре къахьегар бахьан долаш 1.500.000 кирпишк е торо хилар дIадахача шера.

Укх шерара а дIадоладаьд болхлоша из гIулакх. 80 эзар етта кирпишк яьй цар хIанзале. Нефтяникашта чубаха цIенош де дIаухийт из кирпишк.

Говза кулгалду кирпишк хьаеча коммуниста нов. Мостовойс. Кхы дIахо а болгарски методах кирпишк е лаьрхIа ба цехера болхлой.

А. ТИЩЕНКО.

Планал совгIа эзараш кирпишк

Грозне № 1 йолча кирпишкаш еча завода болхлой низ тIабахийта къахьегаш ба семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе. Укх шера дикка лакхъяьй цехашкарча болхлоша шоай къахьегама овсарле. Алхха 1959 шера заводагара планал совгIа 700 эзар кирпишк кхаьчай республикан городашкарчеи юрташкарчеи стройтелашка.

Дика къахьег кирпишкий заводa формовочни цехерча мастера Пфелегера кулгалдеча комсомольско-кагирхой сменои, Вороновас кулгалдеча съемщиккий бригадои. Цхьан сменах йола балха задани 200 процент кхоачашъю цу коллективаша. Вороновай бригадаца къаьстта холуш ба съемщицаш бола Финеевай Ивинаи. Цар дийнахьара балха боарам 230 процент кхоачашбу.

Во болх беш бац гипсови цеха болхлой а. Укх шера эггара дикагIа балха толамаш даьхад варщикаша Вершинина, Качковас, Ильина. Кочегара Гробоносовс, бедал тIайоттача Сайрулина, Павлючиковс. Массаза а сменах йола задани 140—150 процент кхоачашъю цар. Гипс кийчъеча цеха болхлоша боарамах йоагIачул совгIа 50 эзар тонн дика гипс елар февраль бетта.

Завода цехашта реконструкци яро чIоагIа гIодир кирпишки гипси дукхагIа хьаяра. «Грознефтезаводстрой» треста строительно - монтажни Управленен стройтелаша яь яьккхар формовочни цеха реконструкци. Укхаза хьайир керда сушилкан камераш. Цу тIулакхо торо хилийтар прессан мощностах бизза пайда эца. Иштта дика аьттув хилар кирпишкаш йоттача капитальни ремонт яр бахьан долаш а. ХIанз хIара дийнахь заданел совгIа 15 эзар кирпишк йотт болхлоша.

Ханал хьалха ворхI шера план кхоачашъярна чIоагIа къахьег заводa рационализатораша. Боккха творчески болх лелабу цар. Иштта, формовочни цеха слесарий бригадира новкъоста Оселедкос предложени елар формовочни пресса сцепленен муфтана реконструкци е аьнна. Из бахьан долаш болх сеца леттилга бокъонца дIа а доалаш, къахьегама овсарле 30 процент лакхъеннай.

Д. АМАРАЛИЕВ.

Коммунисташха къахьег

Дика болх беш я Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода газомотокомпрессорни установкан коллектив. ДIадахача шера установкан машинисташа 65 тоннал совгIа даьтта кходир. Из де мегад царна оборудованена бокъонца ремонт а яь, цунга дика хьажарца, массехк технически мероприятеш балха юкъе яхьарца. Иштта дика вIаштIехьадаьккхад коллективо машинашта каст-каста ремонт е ца езилга а.

Старши машиниста нов. Маслянниковс кулгалдеча ремонт ераша дика дир ремонтий балхаш. ДикагIбарех лоархIаш ба цига болхлой Цветкова, Помозов, Козберов, Лукин.

Установкера дукхагIбола болхлой дика болх баь ца Iеш дика дешаш а ба. Царех ба машинисташ новкъостий: Овсяников, Шарашкин, Задотожный, Юнов, Журавлев, Дзайнукаев, Казаков кхыбараш а.

Цу дерригача бакьдараша хьахойт установкан коллектив коммунистий хьисапе баха а къахьега а могаргдолаш хилар.

И. ПЛИЕВ.

Нефтяникий дохаргдоаца дош

«Малгобекнефть» НПУ 1-ча промысла 1-ча бригаданна кулгалдеш вола Колесников Федор Львович 1938 шера денз мехкдаьтта доаккхача промысле мастералла болх беш хьавоагIа. Дика балха говзал йолаш а, нахаца болх бе ховш а хиларца, цхьа дезал санна барт болаш а дика къахьегаш а коллектив яь дIаоттаяьй цо тха бригада. Тха бригаде болх беш веррига 35 саг ва. Царна юкъе ба гIалгIай, нохчий, эрсий, украинцаш, гIумкий, хIирий, иштта кхыбараш.

ДIадахача шера мехкдаьтта даккхара план тIеххоачашъяьй тха коллективо, планал совгIа 2474 тонн а луш. Мехкдаьтта кходара тIехь чIоагIа къовсам лоаттабари тхоаш кхо ца деш къахьегари бахьан долаш вIаштIехьадаьлар тха из.

1959 шера мехкдаьтта даккхара план 1958 шера оаха даьккхачул 2000 тонн дукхагIа я. Партен XXI-ча съезда исторически решенеш а, Башкирен нефтяникий кхайкарал а дувцаш хиннача собране тхоай бригадах коммунистически къахьегама бригада яха цIи тиллийта декхараш тIа а эцаш оаха дош деннад 1959-ча шера мехкдаьтта даккхара план ханал хьалха кхоачашъе а, мехка планал совгIа 1000 тонн мехкдаьтта дала а. Вежараша санна цхьа барт а болаш, низ ца кхобеш къахьегаргдолаш а тхоай дош кхоачашданза Iергдоацаш а да тхо.

Иштта из хургхилара белгалонаш хIанзале а гуш я. Январьи февральи бетташка планал совгIа 477 тонн мехкдаьтта даларца «Малгобекнефта» промыслай бригадай социалистически яхье хьалхара моттиг а, «Малгобекнефть» НПУ-ни профсоюза промыслови комитетеи каракара тела ЦIе байракх а 1-ча промысла ЦIе байракх а яьккхай тха бригадо. Тха бригаде дикагIбараштa юкъе а дикагIа болх беш ба: оператораш Мамиргов Дунда, Ковалев Петр, старши оператор Чуприков Владимир, лаьттан кIалхарча ремонта оператор Хардеев Арслан, замерщица Черпявская Зоя, бригадан комсорг йола мастера помощник Кучиева Валентина, иштта кхыбараш.

Коммунистически къахьегама бригада хила дош деннача хана деиз бригадера беррига а болхлой шоллагIа а, кхоалагIа а, кхы совгIа а говзалаш караерзаеш ба.

Из бахьан долаш хIанзалехьа а кхычар де деза цхьадола балхаш оахош ду оаха. Ремонт еча бригадага а ца хьежаш станкаш-качалкаши, установкай нефтепроводаши хувцийта тхоай низаца вIаштIехьа даьккхад оаха. Тха бригадера хIара болхло дукха говзалаш йолаш хиларах лелае езача тайпара, скважинай режим лелае а геолого-технически гIулакхаш кхоачащде а вIаштIехьадоалл тха. ХIаьта цунца планал совгIа мехкдаьтта даккхара а кходара а гIулакх дикагIа а лел. Из иштта хилара тешалду шера дала лаьрхIачун аханел совгIа мехкдаьтта а луш хьалхарча квартала план тха бригадо тIеххоачашъяро. Из сийдола цIи тиллийтара тIехь къовсам лоаттабе доладеннача хана деиз балха дисциплина кхы а дикагIа я тха бригаде.

1959 шера бригаданна хьалхашка латта декхараш ханал хьалха кхоачашде а тхоай бригадах коммунистически къахьегама бригада аьнна цIи тиллийта а дохаргдоаца дош деннад тха коллективо.

С. САЛТУКИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ 1-ча промысла 1-ча бригадера оператор.

Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла дукха бераш долча ноанoшта „Матерински слава“ яха орденаши „Медаль материнства“ яха медалаши яларах

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума цIерах 1944 шера 18-ча августа арадаьннача СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указа тIа яххача тайпара совгIат ле:

Грозне гIолла:

II-гIа степень йола «Матерински слава» яха орден бархI бер а даь уж хьалкхедаьча ноанoшта:

Паненко Меланья Дмитриевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

III-гIа степень йола «Матерински слава» яха орден ворхI бер а даь уж хьалкхедаьча ноанoшта:

Арсалиева Бучийна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Амерхаджиева Рукъията — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Хатуева Тамарена — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

1-гIа степень йола «Медаль материнства» яха медаль ялх бер а даь уж хьалкхедаьча ноанoшта:

Новикова Елена Алексеевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Рыбак Надежда Кирилловна — цIен нанна, Ленински район.

Тазуева Небисат Матидовна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Толхигова ПаьтIамата — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Элимханова Небисат Гелимхановна — цIен нанна, Сталински район.

II-гIа степень йола «Медаль материнства» яха медаль пхи бер а даь уж хьалкхедаьча ноанoшта:

Богданова Клавдия Васильевна— цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Гуторова Зинаида Михайловна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Исаева Азена — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Итаева Iайнайна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Мальцагова Тамара Орциевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Музаева Кабу Исраиловна—цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Мурзабекова Аминат Сайтовна — цIен нанна, Ленински район.

Навразова ХIазана — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Хатуева Вера Васильевна — цIен нанна Сталински район.

Христенко Любовь Яковлевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Янгульбаева Салимат Дадаевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

Республикера торговлии цун перспективаши

Советски Союза Коммунистически партен кулгалца керда толамаш доах советски халкъо промышленность, юрта боахам дегIабоалабарна, бахача аьха-хьал-торо лакхъярна. Ерригa юкъара производство ца хаддаш дегIайоалаярна, дIахо йодача хана советски халкъа вахар айдарна боккха лоархIам болаш я ССКП XXI-ча съезда решенеш. ЧIоагIа уйла тIаяхийтай решенеша торговленна а. Доккхий декхараш латт торговлен болхлошта хьалхашка бахача наха эшаш дола товараш Iалащдарна.

КIезига къахьийтадац дIадахача шера Нохч-ГIалгIай республикерча торговлен болхлоша баха нах тайп-тайпарча товарашца Iалашбарна. Товарооброта план кхоачашъяьй 1788 миллион сом совгIа. Из хул 101 процент.

1958-ча шера нахага ехкай 4925 тонн дулха продукташ, 1564 тонн маша даьтта. Дуккха а дукхагIа дехкад бахача нахага шекар, кондитерски изделеш, иштта кхыяраш.

ХIара дийнахьа шерлу продовольственни а промышленни а товарий ассортимент, тоалу цар дикал. ДIадахача шера нахага ехкай 27125 эзар сома мебель, 175409 эзар сома трикотажни а швейни а хIамаш, 64365 эзар сома кIадаш, 65880 эзар сома даьрий, иштта кхыяраш.

Укх тIехьарча хана геттара чIоагIденнад хIамаш йохкача организацештеи промышленни предприятештеи юкъера гIулакхаш.

Республикера товарооборот лакхъяларца дегIайоагIа торговi сеть а.

Керда шу долалуш вай республике яр 957 тика, 573 палатка. Юкъара хIама дуаш йола моттигаш яр: столовеш — 98, чайнеш — 38, буфеташи закусочнoши — 256.

Торгови сеть дегIаярца тайп-тайпара йола керда методаш торговлена юкъе кхухьилга баха нах чIоагIа раьза хулаш а дика пайда луш а гIулакх да.

1958-ча шера республике хьайийлай 110 болхло чуволаш йола 48 керда тика, царех самообслуживанен 2, хьокхаме товараш дохкаш 7, иштта кхыяраш а йолаш.

Торговлен юкъе керда формаш кхахьара гIулакх дIадоладаьд Грознерча универмага коллективо. Ерригa цун отделаш торговлен кердача методах болх беш я. Кассови кабинаш дIаяьхай, цо торо хилийтар залаш йоккхагIа е, мах беш бола болхлой тIатоха. Уж гIулакхаш бахьан долаш вIаштIехьа даьлар хIамаш ийтераш дикагIа Iалашбе, къахьегама овсарле совъяккха, товарооборот лакхъе.

Дикка тоэбаьб ший болх Грознерча столовейи, ресторанийи, кафейи тресто. Цун предприятеех 97 процент хIанз самообслуживани йолаш я. ХIаьта 3 столовеи 3 кафеи саго ше дуа хIама хьаэцаше а ахча дIатергдолаш а я. Цо торо хулийт хIама дуарашка кIезигагIа ха йоаяйта а шоашта деззар царга чехкка хьахаржийта а.

ХIаьта а наха кхоачам хургболаш вIашагIдаллаац республике дуача хIаманца уж Iалашбара гIулакх. Дуккхача юкъа хIама дуача предприятешка во хьож хIама даа ухача наха деча гIулакхага, цудухьа цу моттигашка дIачу ухача наха дукха ха йоалю. Кийчдеш дола дуа хIама дукхагIа йолча хана во хул.

Кхоачам болаш оттаьяц технологически а холодильни а оборудовани ОРС-ий юкъа хIама дуача предприятешка, хIаьта царех цхьаярашка кхоачам хиллал пхьегIаш а яц.

Уж дерригa кхоачамбоацараш дIадаха лаьрхIад укх семилеткаx.

Боккха лоархIам болаш гIулакх да вай республикера фабрика - кухни эргайоаккхилга. Цо дукхагIа долча даькъе арахецаргья полуфабрикаташ. Цу чу хургья денни буси 5 тонн луш йола дулха цех, денни буси 2 тонн луш йола кулинарни хIамаш ю чкъаьрий цех. Цул совгIа цу цехо денни буси арахецаргья 2 тонн чкъаьрий полуфабрикаташ. Кхы тайп-тайпара продукташ кийчъергья фабрика-кухне. Фабрика-кухни аргаяккхарна йолча проекта тIа лаьрхIад 250 моттиг йола ресторани аьхки болх беръбола 80 моттиг йола зали е. Ресторан хургья Сталински района паркаx а йоаллаш, хIаьта из парк хургья Грознерча наха салоIаргдола дика моттиг.

Овощех полуфабрикаташ ярна эгтара лоархIамегIа йола предприяти хила езаш я фабрика-кухни. Цудухьа 500 тонн коартолаши овощаши чухоашаргйола моттиг е лаьрхIад цига.

Цу дерригача гIулакхаша торо хулийтаргья овощаш, коартолаш, кхы йола продукташ дIа-юха кхухьаш йола транспорт мукъаяккха.

ДIадахача шерашца нийсдича торговлен керда методаш балха юкъе кхухьилга дикка лакхдаьд Грознески промторга тикаша. Шоашта эша товараш наха шоаш хьахержаргдола кхоъ отдел хьайийлай цар. Хьокхамех товараш дохкаргдолаш 8 тика хьайийлай Грозне.

Торговлен болх тоабарна а бIаьстан-ахкан хана бахача наха эшаш дола товараш кхоачам хиллал арахецарна а укх 1959-ча шера хьаелла лаьрхIад Грознеи болхлой поселкашкеи ларекаш, павильонаш, иштта кхыяраш, ерригаш а 346 предприяти; хIаьта респотребсоюзэ гIолла 166 предприяти, царех 21 автолазка, 30 развозка, 115 латок. Цу гIулакхаша торо хулийтаргья товараш нахага дикагIа дIаккхачийта.

Семилеткан плано лерхI вай мехка товарооборота план 57—62 процент дегIайоалае. Нохч-ГIалгIай республике товарооборота план дегIайоагIаргья семилеткаx 65,3 процент, хIаьта городашка гIолла 60,6 процентi, юрташка гIолла 85 процентi. Кхыча тайпара аьлча НГIАССР товарооборот укх семилеткаx 1200 миллион сом лакхлургья. 1965 шера 3 миллиард сомага а кхоачаргья.

ЦIаккха ца хиннача тайпара Нохч-ГIалгIайчен товарооборот дегIаярца деррига промышленни а продовольственни а товараш нахага кхы а дикагIа дIаккхоачаргдолаш семилеткаx шеръе лаьрхIад торгови сеть, городе гIолла—183, юрташка гIолла — 57 предприяти хьа а йийла.

Республике торгови предприятешта специализаци е лаьрхIад. Цо торо хулийтаргья нахага шоашта эша товараш сихагIа а аттагIа а эцийта, лакхлургья торговлен культура.

Нохч-ГIалгIай республике торгови предприятешта типизаци е а лерхI укх семилеткаx. Из да наьха дукхалгеи кIезигалгеи хьежжа а наха эшарга хьежжа а товараш дIа-юха нийсделга. Цу гIулакхо вIаштIехьдоаккхаргда нийсагIа торгови предприятеш товарашца Iалашъелга, учет, контроль, планировани дикагIа лелаелга.

Укх семилеткаx Нохч-ГIалгIай республикера торгови предприятеш Iалашъергья холодильни а торгово-технически а оборудованеца, цхьайола хIамаш йохкаргья автоматашца.

Укх 1959-ча шера тайп-тайпара йола 160 автомат я торговлена лаьрхIа ергйолаш.

Дукха дикадар дахьаргда бахача наха укх семилетко. Къахьегамхошта эшаш дола товараш шортта хургда гаргтарча хана.

А. ШУАИПОВ,
НГIАССР торгови Министерствон торгови организацей отдела начальник.

Ноаной школа

ИВАНОВО. Воронцовай цIерахча кIадаш деча фабрикерча № 23 йолча детяслешка ноаной школено болх бу. Декхар да цун—бераш нийса кхетадарна даьшта-ноанoшта новкъостал делга. КIиранна цкъа хул заняти. Шин бетта хьеха лаьрхIа я лекце курсаш. Берашта гIулакх мишта де деза а уж хьал мишта кхеде деза а дIа а хьувкхаш ю теоретически занятеш. Дукха пайда эц гойтара пособех а. «Бера цIагIара уголок» я цига кийчъяь, бераш хьалкхедара дешаш дувцаш дола книжкаши брошюраши да библиотеке. Уж тайпа школаш ехкай городерча дуккхача яслешка.

СУРТА ТIА: 23-гIча яслешкара лакхехьара медсестра В. Г. Селиванова (аьрдехьа) берашта гIулакх мишта де деза дIахьокхаш йоалл школе Iомалуш болча ноанoшта.

Н. Акимова сурт. **ТАСС фотохроника**

Доазол дехьара

Гречески патриот Манолис Глезос яхар хьахецийтара тIехьа чIоагIа кампани йолаяьй Англе. Гречески Iаьдалаша леладеча бокъо йоацача воча гIулакхашта духьал йоккха демонстраци хилар хIанз дукха ха йоаццаш Лондоне. Фашизманна духьал къувсаш вола Греции халкъа турпалхо Манолис Глезос Iалаьмате сиха хьахецилга кхайкадеш бар демонстранташ.

СУРТА ТIА: «Гречески халкъа турпалхо мукъа хеца!» «Манолис Глезос хьахеца!» яха йоазонаш тIа а долаш йола плакаташ лаьца болх демонстранташ.

Кольмана сурт. Центральбильд.

НАТО-н сессе хьайийлача Эйзенхауэра даь къамаьл

ВАШИНГТОН, 2 апреле (ТАСС-а корр.). Тахан Iуйрана НАТО-н Совета сессен хьалхара хьайийлача заседане къамаьл дир президента Эйзенхауэра.

Ше къамаьл деш Эйзенхауэра, аьлар, НАТО вIашагIтоханзар социалистически мехкашта духьал болча тIема лаьрхIа, из вIашагIтехар «тIом ца хилийта а» Малхбузен «цивилизаци» Советски Союзах болча «кхерамах» лорае а дагадолаш.

НАТО-н членаш моральни, экономически, тIема низаца хьалдоацаш болча цхьоагIонца вIашагIаккхийтта ба а аьнна, Эйзенхауэра дIахо йоахар: «Вай массаза а нийI йийла лоаттаергья цIенча наькъаца еча переговорашта. Вай правительстваша хаддалза переговораш ю Советски Союзаца... Вай дIахо а ергья уж тайпа переговораш. Герз дIадаккхара, германски деш нийсхонца къоастадара, Европа кхерамах лораяра, космически тохкамаш деча вIаши юкъе гIулакхаш лeладара хьакъехьа хаьдда а боккъонца майоагIара а предложенеш уттаелга дIахо хьоргда вай». Эйзенхауэра яхачох, Советски Союзаца барт сийгIа латта дешаш шерра а кIоаргга а, цхьабакъда массаза а практически наькъаца къоастаде гIертара тIаккхувш хургба НАТО-н членаш.

Цхьабакъда юххера ше къамаьл даь йисте воалаш, социалистически мехкаш «дунегна доал де гIерт» яхаш хабар дийцар Эйзенхауэра. Цо аьлар, «нийсхонца» бола машар лорабеш малхбузерча пачхахьалкхений «къонахчул» хила а «хало» ла а езаргья.

В. ПАРАМОНОВ.

Китаян химически промышленность

Революци ялалехьа Китае химически промышленноста продукташ лоадам боацаш мара йицар. ТIехьадусаш хиннача цу индустрен даькъана цIенхаштта теркам тIабахийтар халкъа Iаьдало. Хьалхарча пятилетке (1953-1957 шераш) хIара шера юккъера лаьрхIача химически продукташ арахецилга 30 процент тIаккхетар.

1949 шера 80 тайпа мара химически продукташ арахоцаш ца хиннача 1957 шера 900 тайпа арахецаш хиннай уж. Хьалхарча пятилетке хьалъяьр а юхатоаьр а 43 химически предприяти яр. 1958 шера болх бе йолаелар шера 400 эзар тонн химически удобренеш арахецаш йола Нанкинера завод. Цу шера хьалъяьй химически кхоа бeш йола Аньдунски завод, хIара шера 200 эзар тонн фосфатни удобренеш арахеца Тайюаньски завод. Шаньянера, Шанхайра, Цзилинера, Дальнера химически заводаш шорлуш латт. Масала, 1953 шера Китаерча ерригача химически заводаша арахецаш хинначул кхоъза дукхагIа калийни тух арахец хIанз Дальнерча химически заводо.

Промышленностен юрта боахамeв керттера доакъаш чIоаггIа дегIадоагIаш хилара лардe тIа къаьстта чоккха дегIайоаглаб мехка химически промышленность.

ХIанз химически продукташ эшилга дегIадехача хана, КНР-а правительствос хьалхашка оттаду даьхен хими чехкагIа дегIайоалаяра деккхар. Юрта боахама производствон еза йоккха промышленностьи дегIаяро дIадех химически кIийле шерагIа кийчъелга пластмасса, синтетически хьоаса, и. кх. я. а кхыю химически промышленноста керда предприятеш йохкилга.

Укх деношка химически промышленноста министерстве хиннача совещане сопам бир хьалъеш латтача предприятешта укх шера кхы тIа а средствааш яла. Эггара хьалха, чехкача темпаца чIоагIа лоархIам бола заводаш хьалъе лерхI, царца Ланьчжоу синтетически каучук доаккха заводи Тайюане а Сынчуань провинце а синтетически аммиак доаккха ши заводи.

Соахкарчул дукха а дукхагIа химически продукци ергйола шерра план оттаяьй цу совещане. Металлургически, коксовой, кхыйолча промышленносте хьакъестача продукцех серни кислота, бензол, кхеран кIора цеготь нафталин, синтетически аммиак кхыйола химически продукташ йоахача пайда эцаргба.

Укх шера чIоагIа дукха арахецарг я медикаменташ. ХIанз укх сахьата эггара дукхагIа арахец уж Шанхае. Китае ара мел хецача ерригача медикаментех кхоалагIа дакъа арахец цига. Укх шера мехка кхыча районашка а медикаменташ арахеца вIаштIехьа доаккхаш да.

Химически продукташ арахецарна эша бола1 йоалла моттигаш лехаш ерригача Китае тохкамаш деш партош лел.

Н. ПОЗДНЯКОВ (ТАСС)

Пайдане говзалаш Iомаю дешархоша

ХIара ди тIехьагIа тоалуш йоагIа Грозерча школашкара мастерскеш, дукхагIа хул дешархоша цу мастерскешка хьаеш йола хIамаш. ЛоархIам болаш гIулакх да цу мастерскешка дешархоша тайп-тайпара говзалаш Iомаеш хилар.

ТIеххьарча шерашка мастерскешка хьаьлча хIамай выставкаш елга Грозерча школай традици и хинна дIаэттад.

...Iурра денз сарралца дукха нах хулар школьникий бIаьстанара каникулаш йолча деношка Грозерча № 3 йолча юкъерча школе. Цига хьайийлаяр городерча школай мастерскешка кийчъяьча хIамай кхоалагIа традиционни выставка. 30 школашкарча дешархоша хьахьекхаяр цига шоай экспонаташ: столярни слесарни инструментaш, физикани, математикани, географени гойтара пособеш, радиотехнически прибораш, тийга хьаяь хIамаш, кхьта кхыяраш.

Выставка йолча зала чу дIачу ваьлча бIарг тIаотташ, хьажа дог доатIаш яр № 20 йолча школерча дешархоша кийчъяь цIагIа лелаю хIамаш: буфет, диван, гIандаш, истолаш, № 21 йолча школерча школьникий слесарни изделеш, автомобилий механизмашн прибораш.

№ 3 йолча школа-интерната дешархоша выставке хьахьекхаяр хIамаш тэгача шоай мастерске шоаш даь барзкъаш: кочамаш, пионерски формаш. № 18 йолча школерча йиIигаша тийга тайп-тайпара хIамаш яр выставке. Цу йиIигаша доккха заказ кхоачаще декхар тIайийцад шоашта. Цар лаьрхIад «Грознефтезаводий» ОРС-а заказах 200 халати, 500 курткеи, тIолгаши кхыйола хIамаши е.

Выставко хьахьокх дешархой школе сакъердаме а пайдаце а говзалаш Iомаеш хилар.

Сурта тIа: БIаргагуш йола хIамаш школьни мастерскашка дешархоша шоай кулгашца хьаяь я.

С. СУЛТАНОВ.

Пайдане альбом

Нохч-ГIалгIай книжни издательствос кепа а теха арахийцад «Сийлахь-доккхача лерхIачунга» яха хоза кийчдаь альбом.

Альбома тIарча 43 плакато хьахьокх вай мехка коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккха программа. Хьалхарча 12 плакато дувц СССР-а промышленносто арахеца продукци 1965 шера мел дегIайоагIаргья, хIаьта 9 плакато юрта боахам дегIaбоалабара Iалаьмате йоккхий планаш йовзийт.

Альбома тIа дувц ворхI шера наха чубаха а культурни учреждeнешта а хьалъе лаьрхIача гIишлоех, халкъа хьал лакхдарах, пенсей а унахцIено лораяра а гIулакхаш тоадарах, дIахо дегIадоаладарах Iилмои, техникои культурои ворхI шера боаккхаргбола керда боккха гIа а гойт альбома тIа.

Альбомо дика хьахьокх ворхI шера Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа боахам дегIабоалабара планаш.

Массанена чIоагIа пайдане да из альбом.

Ю. ОЛЬГИН.

Юрта библиотекарь

БIаьстен балхаш доладелча болх тIаккхийтар Гудермесски районерча Брагуны яхача юртарча библиотекара Хубиев Ахьмада. Дуккхача шерашка баь болх дика бовзаш вола библиотекарь хьалхе кийчвелар бIаьстенга.

« БIаьсти ялаташ дIадера накъа долхаш» яхача цо яьча книжни выставке механизаторашта а, полеводашта а, комсаш лелаерашта а эшаш дола литература да.

Цул совгIа, полевой стане механизатораша газеташ, журналаш, книжкаш дешаргдолаш вIаштIехьадаьккхад Ахьмада. Тракторни бригада кхай тIа араяьлча из а цига вар. Учетчикаца Алимханов Заьлмахаца вагончика чу книжкашта тархеш а яь зIамига библиотека йир цо. Цу дийнаххье книжкаш а журналаш а дар цига, истола тIа ухкаш керда газеташ а дар. Дукха къахьийгар учетчика коммуниста Алимхановси библиотекара Хубиевси плакаташцеи лозунгашцеи вагончик кийчъеш. Цудухьа хIанз бIарг хьесташ я цу чу.

Библиотекан сийрдача читальни зале массаза а сарахь дукха нах гулу. Зале чуваьначун бIарг «1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш» яхача стенда тIа соц. Массане бIарг а уйла а тIаозаш я «Ер хургда гаргарча шерашка», «Юртбоахама продукташ шортта хилийтарга» яхача плакаташа а. Цу гойтара агитацега хьежачунна духьал сийлахь-йоккхача семилеткан а вай Даьхен кхоанен а сурт отт.

— Массаза а библиотеке а хинна со аравоалаш дог айлийя хул со, — йоах механизатора Болатханов Уразбе. — Укхаза сона бIаргадайначо, укхазарча плакаташа, лозунгаша деррига хьинар тIадахийтта къахьега уйла йоссаю са кер чу.

Иштта йоах хьажкIаш лелаеча звеньевойо нов. Бикинина а.

Юрта библиотекара Хубиев Ахьмада ший болх дика ховш а дукха безаш а бу.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Юрта боахама кооперативаш техникаца тIа-тIа дукхагIа Iалашъю Венгерски Халкъа Республикан промышленносто. Дукха ха йоаццаш вIашагIъехкача кооперативашта керда трактраш дIаухийташ латт.
Сурта тIа: Юрта боахама кооперативашта керда тракторaш кхаьчай (Дьер Шопрон яха область).
Венгерски телеграфни агентствон сурт.

Дешар кIоаргга Iомадарна

Халкъа образованен гIулакхага масса хана дика хьожаш хиннай Коммунистически парти. Къаьстта укх тIехьарча хана тайп-тайпара йола мероприятеш чаккхьяьхай партес школай балхаи вахараи юкъера бувзам чIоагIбеш. Халкъа образованен система хувцарна керда закон арадаьккхад СССР Лаккхехьарча Совето. СОКП XXI-ча съезда решенеш тIа чIоагIа торко яьй цу гIулакха, хIана аьлча цу съездо оттаяь коммунизм хьалъярна йола йоккха программа кхоачашъе дийша, лаккхера квалификаци йола нах эш. Боаккхача лоархIамера гIулакх да балха болалашехьа а къонача болхлошка дешийтилга.

Из гIулакх дика лел Грозерча химически заводе. Цу кердача предприятера дукхагIбараш къона болхлой ба. Цудухьа царех дукхагIбараш заочни а сайрийна дешача а институташка, техникумашка, къоначa болхлой школашка деша багIа. Духхьала институташкеи техникумашкеи дешаш ба цу заводера 250 болхло, инженерно-технически болхло, гIуллакхерабараш.

Химически завод массехказа шерлургья семилеткаx, 1958-ча шерарчул 3-зза дукхагIа болхлой а эшаргба 1965-ча шера, цудухьа боккха лоархIам болаш да болхлой кадраш кийчъелга.

Образованен гIулакх тоадарна хьинаре къахьег завода администрацес а общественни организацеша а. Завода юхxе даь доалаш латт къонача болхлой школа чухурйола цIа. Цу чу хургда 15 классни цIа, конференцзал, библиотека, иштта кхыйола помещенеш. Химически производствон балха опыт дикагIа Iомаергья школе дешача къонача болхлоша. Школа юхе хилар бахьан долаш аттагIа а хургда болхлошта деша. Шоаш болх беча опыташи, болх бу моттигаши квалифицированни болхлой говзали хьаIомае. ХIаьта школанна масса йолча хана новкъостал а контроль а ергья завода администрацес, коллективо. Кердача шера цу школе дешаргда къонача болхлоша.

Шин шерал тIех дешара перерыв йолча къонача болхлоша кердача шера дикагIа дешаргдолаш уж кийчбергбола курсаш вIашагIйохк № 5 йолча къонача болхлой школе. Дуккхача болхлошта, завода цехий а отделий а кулгалхошта бакъахьа хет институташкеи техникумашкеи приемни экзаменаш дизача шера дIатергйолаш хилча, хIана аьлча экзаменаш дIалуча хана берригача деша болхача болхлоша отпускаш эцар балха Iоткъам болаш хургда.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

ТIой-Юртарча культуран ЦIагIа

Дийнахьа болх а баь сайрийна клубе водача сага дагадох сакъердамегIа, дикагIа мишта салоIаргда хьох аьле. ХIанзалца во латтар ТIой-Юртарча клубе наха салоIилга.

Укх тIехьарча хана нов. Касиев художественни кулгалхолла болх бе волавелча денз дикка тоабенна клуба болх. Художественни самодеятельноста балха юкъе увз нов. Касиевс юртара кагирхой. ХIанз санна клуба болх кхы дIахо йодача хана а тоабойя бахача наха дика салаIа моттиг хургья цига.

Х. БАРКИНХОЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Алжир—цIера юкъе

Азени Африкани мехкий барт тоабеча Советски комитето «АЛЖИРА КIИРА» оттаду 30 марта денз 7 апреле кхаччалца.

Оаха тахан кепатох «Советская Россия» яхача газета тIа араяьнна, дукха ха йоаццаш Алжире хиннача, йовзаш йолча австрийски журналистка статья.

ДИЪ шуи ах шуи да Алжире тIом латта. 1954 шера цхьоалагIча ноябре герз бе а делла французски колонизатораштa духьала восстани хилча денз боллабеннаб из. Цу хана лоамашка шиннахьа мара яцара пхи-ялх эзар саг юкъе волаш йола алжирций йоккхий тIема отрядаш. Ахархошa лелаяь къаьнара шоакъалаши Къилбаседан Африкера гитлеровски эскар эккхадаьчул тIехьагIа хьулаяь йиса массехк бIаь топи пулемети мара кхы герз дацар царга. Алжире хиннача французски эскарца шовзткъа эзар саг вар цу хана. Цу хана хиннача Францен чурча гIулакхий министра дукха нах болча дIакхайкадир, «бе боххал мара боацача герз долча наьха бандаш массехк кIира далалехьа дIайоахаргья, аьнна.

ХIанз Алжирера французски эскар 700 эзар саг волаш да, хIаьта кердкерда тIема низаш хаданза Францера кхы хьатIаувзаш а латт. Эскара новкъостал деш 150 эзар саг гаргга нах ба «гIонна йолча полицецара»—Алжире бахача европейски нахах вIашагIъехкача отрядашцара.

Кога бухьера баьнна керте балдалца герзаца кийчденна долча цу низашта духьала латаш да партизански отрядех хьахинна алжирски Къама-мукъален эскар. 1954 шера хинначул герзаца дукха а дикагIа Iалашдь да из эскар тахан, дукхагIча даькъе французски эскарашца даьча тIемашка хьадаьккхача герзаца а деш. Цхьабакъда, цуннгара дукхагIа дар кагий герз да, хIаьта французашка НАТО-га гIолла Францена хьожаяь артиллери, танкаш, бомбардировщикаш я.

Цхьа шу совгIа ха я французаша алжирски патриоташта духьала реактивни самолеташцеи ракетни снарядашцеи юв ду, хIаьта НАТО-с енна напалмови бомбаш цар етташ латта кхо шу да, хIаьта а, Алжира територех кхоалагIа дакъа гаргга йола моттиг мукъаьяккхай, вож кхоалагIа дола лаьтта тIом тIалатташ да, юхедисар мара французски эскарий кара а дац. Цхьабакъда, цига а даим кагий тIемаш латт, диверсионни актащ хул, машинаькъашкеи вокх наькъашкеи минаш ехк.

Дукха городаши (масала, Бонн, Филиппвиль, Бужи) эскарий чIоагIален базаши форда тIа гIолла Iалашъеш йола цхьа шу совгIа ха я, хIана аьлча лаьттанцара наькъаш алжирски Къама-мукъален эскаро цIалаьцандаь. Тизи-Узу, Тлемсен, Милиана яха вож городаш сигала гIолла геликоптерашца Iалашъеш я. ТIом латтача моттигашкара дукха гарнизонаши эскарий базаши соахка эвакуировать а яь, тесса йита яр. МоллагIа а йоккха французски гарнизон хIара денна Дьен-Бьен-Фуна тIаккхаьча ди тIоаттар кхерам болаш я.

Мишта нийсданнад, дукхилга диллача доккха доацача, герзах во кийчденна долча алжирски эскаро, дукхилга диллача шийл 5—6-зза доккхагIа а, эггара тIехьа арадаьннача герзаца кийчдаь а долча эскара кхерам тIалоаттабаь ца Iеш, цунна карара моттигаш ца! шоллагIчоа тIеххьа хьайоахаш лаьтта мукъадоаккхаш хилар а даим обороне латта дезача из кхоачадеш хилар а? Политически оагIонгахьара мара, тIема оагIонгахьара жоп доладургдац цу хаттара.

ТIом болабеннача хана денз организационни формаш политически организаци йолча «Къама-мукъален фронтага» дIаенна бола алжирций мукъален болам Iарбий мехкашкарча дуккхача кхыча Къама-мукъален боламел хо баллал демократизм дукхагIа йоаллаш ба. Цун социальни составах а хьагуш да из. Цхьан алжирски поэто «Iуй революци» аьннад алжирски халкъа мукъален къовсамах. Из тайпа цIи, мадарра аьлча нийса я. Алжире бахаш бола Iарбий Сахаре бахараш боацаш ийс миллион саг ва. Царех ворхI миллион гаргга нах—кагий боахамаш дола ахархойи юртбоахамера болхлойи ба шоай дезалаш а тIехьа, хIаьта беднякашкара лаьтташ—цхьан гектарал кIезигагIа да. Уж ахархойи юртбоахамера болхлойи «колонаш» оалаш болча боккхийча французски помещикашa шоай лаьтташкара лелха а беш. Алжир дIаладарга а дIакарегвзаярга а хьежжа лоамашкахьа е яьссача аренашкахьа дIаготбаро.

КIезига алапи долаш болча французски юртбоахамерча болхлой алапех дакъа мара алапи эцац хIанз алжирски юртбоахамерча болхлоша. Дийнахьа 300 франк доаккхаш хилча доккха алапи лоархI, берригача дезалхоша болх беш хилча мара доаккхалургдолаш дац из. 1,2 миллион болча юртбоахамерча болхлоех 950 эзар саг сезонах болх беш ва. Цул совнагIа, массаза а цхьа миллион совгIа саг ва Алжире бе болх а боацаш, йоккхийча городашта гонахьа йоахкача бунашка къел хьегаш. Рудникашка, транспорте, докералла балхаш деш 200 эзар гаргга саг ва.

Бахархошка хьежжа оргаш хул мукъаленна тIехьа лоаттабу болам а эскар а. Дукха эпсараши лаккхехьара коменданташи шоаш а ба е юртбоахаме болхлойи кагий боахамаш дола ахархойи къонгаш. Иштта ба Къама-мукъален фронтаца хьинаре дакъа лоацаш бола деятелаши хинна йолча правительствон членаши а.

Айхха халкъаца дувзаденна хилар да Алжира къам мукъадоаккхаш долча эскаро толамаш дахар. Из эскар шийгахьа долга хов халкъа.

Цхьа дика хьама да бахача наха эскар Iалащдеш хилар. Ахархоша къайлагIа городашкара продукташ ий а еш, французашта карарча моттигашка тIолла тIех а йоахаш, мукъаяьхача областашка дIакхухь. Носильщикий-добровольций отрядаша дIатIаувз тIом, кхача, молхаш. Французаша группаш вIашагIтеха а уж меттахьа хьайна а болх хилча, бахача наха цу сахьате дихьа а дихье Къама-мукъален эскарах хабар тох. Массехк сахьат хьалхагIа, цкъаза массехк ди хьалхагIа а хов патриоташта французски бIу мича хана а малагIча новкъа гIолла а боагIаргба. КIийленаш а еш, дехкий лувцача боанго санна лувц цар французий салтий.

Нагахьа санна мукъален эскара моллагIа а цхьа дакъа доходар духьа йоккха наступлени е аьнна французаша лаьрхIача, из а цу тайппара массехк ди хьалхагIа хов, хIаьта, французаш тучабаьлча, Къама-мукъален эскар лар йоацаш ше долчара къайла а даьле, дагадоацача моттиге гIолла тIа а дахе, тIом бе долалу.

1958 шера гурахьа шоаш наступлени еча хана эггара йоккхагIа йола Кабилия яха мукъаяьккха моттиг «цIенъе» гIийртар французаш. Массю яхача генерала командовани шийга хьа а нийца, дукха нах а болаш, газетий викалашка дIахьийра, Кабилие комендант вола Амируш лоацаргва из, аьнна. Французски дивизеша лоамашка гIолла хьожаш лелаш даьккхача кхаь кIиранна, «долаш а доацаш а моттига ца хиннача» Къама-мукъален эскара топпий пхорч хаданзар царна тIера цIаккха а, цар наступлени йижжилца йолча хана.

Францерчи — из тахан ховш да — Алжирерча тIемах котьяргьяц. Цо из тIом гоабеe мег. Кортмукъаленга кхача безам болаш долча бIарччача халкъа духьалдала низ кхоачаргбац е ракетий герза а, е Аденауэреи цун банкирашеи ахчанца деча новкъостала а, е генерала де Голла а. «Французски йиъ правительствох лоархIадаь тхо, — аьлар сога къам мукъадоаккхаш йолча фронта цхьан пропагандисто. — Иштта лоархIадергда тхо пхьелагIчох а».

Цу дешаша хьахьокх ше лаьца никъ нийса хиларах алжирски халкъ чIоагIа тешаш долга, колониализмалла ше кхотдаргхиларах из тешилга.

Ева ПРИСТЕР.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре

Йоккхача зала чу «Мух».

Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

№ 1 йолча зIамигача зала чу — «Мух».

Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

№ 2 йолча зIамигача зала чу — Берий сеансаш — «Пепик» а «Гоама тIодаш дола Брумло» а.

Долалу 9, 11.

«Мух» — Долалу 1, 3, 5, 7, 9.

№ 3 йолча зIамига зала чу — Берий сеансаш — «Бэк-Кап яхача гIайрен къайле».

«Киевлянка» 1-гIа сери.

Долалу 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

6-ча апреле денз ерригача залашка «Киевлянка» яхача художественни фильма 2-гIа сери хургья.

«Родина» яхача кинотеатре

Берий сеансаш «Кочубей». Долалу 8.45.

«Мух».

Долалу 10.40, 12.35, 2.30, 4.25, 6.20, 8.15, 10.05.

6-ча апреле денз «Киевлянка» яхача художественни фильма 2-гIа сери хургья.

НГIАССР Писателий Союзои, Нохч-ГIалгIай истореи, меттеи, литературани Iилма-тохкама институтои, Нохч-ГIалгIай педагогически институтои чIоаггIа хала а хеташ хоам бу Писателий Союза член хинна профессор

СЕМЕНОВ ЛЕОНИД ПЕТРОВИЧ

валарах, цун дезалашка кодам а бу.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктоххама секретара — 2-25-72, коррекрторске — 2-30-91, партийни вахарен экономикани отделий 2-25-72.

СФ00295. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, НГIАССР г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 2138.